

TARTU ÜLIKOOLI NARVA KOLLEDŽ
PEDAGOOGIKA JA PSÜHHOLOOGIA LEKTORAAT

Jevgenia Levchenko

**LOOMASTIKU TUNDMAÕPPIMINE ÕUESÕPPE TUNDIDE KAUDU
4-7AASTASTE LASTE OSALISE KEELEKÜMBLUSE RÜHMAS**

Bakalaureusetöö

Juhendaja lektor MA Maret Vihman

NARVA 2015

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autori tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud

.....

/töö autori allkiri/

Litsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Jevgenia Levchenko

(sünnikuupäev: 16.11.1981)

annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Loomastiku tundmaõppimine õuesõppe tundide kaudu 4-7aastaste laste osalise keelekümbluse rühmas“, mille juhendaja on Maret Vihman,

1.1 reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi Dspace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi Dspace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Narvas, 28.04.2015

SISUKORD

SISSEJUHATUS	6
1. ÕUESÕPPE OLEMUS.....	8
1.1. Õuesõppe tugevad ja nõrgad küljed	10
1.2. Soovitused õuesõppe korraldamiseks.....	13
2. KEELEKÜMBLUSE PÕHIMÕTTED JA SELLE SEOS ÕUESÕPPEGA	15
3. ÕUESÕPPE MEETODID JA VÕTTED	17
3.1. Mäng.....	17
3.2. Vaatlus.....	18
3.3. Õpperada	19
3.4. Katse.....	20
3.5. Käeline tegevus	20
3.6. Õppekäik	21
4. TUNNIKAVAD JA LÄBIVIIDUD TUNDIDE ANALÜÜS	22
4.1. Esimene tunnikava osalise keelekümblsruhmas (kordamise tund)	23
4.1.1. Lindude (esimese) tunni eneseanalüüs	29
4.1.2. Läbiviidud lindude (esimese) tunni eksperdi analüüs.....	30
4.2. Teine tunnikava osalise keelekümblsruhmas (kordamise tund).....	35
4.2.1. Putukate (teise) tunni eneseanalüüs	41
4.2.2. Läbiviidud putukate (teise) tunni eksperdi analüüs	42

4.3. Kolmas tunnikava osalise keelekümblusrühmas (uue materjali õppimise tund)..	46
4.3.1 Kodukitsede (kolmanda) tunni eneseanalüüs	51
4.3.2 Läbiviidud kodukitsede (kolmanda) tunni eksperdi analüüs	52
4.4 Kokkuvõtte läbiviidud tundide kohta	56
5. EKSPERTIDE TAGASISIDE TUNNIKAVADE JA TÖÖLEHTEDE KOHTA	57
KIRJANDUS	65
PE3IOME.....	69
LISAD.....	70
LISA 1. Tunni eksperdi analüüsi küsimustik	71
LISA 2. Tööleht „Linnud“	74
LISA 3. Tööleht “Putukad”	75
LISA 4. Tööleht “Kodukitsed”	76
LISA 5. Küsitlusankeet	77

SISSEJUHATUS

Loodus on oluline vahend koolieelikute mitmekülgseks kasvatamiseks ja arendamiseks. Cornell (1998) on kirjutanud, et loodus on meie ema ja tema õppetunnid on eriti olulised kasvavale lapsele. See pakub teadmisi, tundeid ja vaimustust enesetäiendamiseks ja paneb proovile loominguilisust ja probleemide lahendamisevõimet (Brügge 2008: 27). Suheldes loodusega teevad lapsed rohkelt avastusi, saavad uusi teadmisi ümbritsevast maailmast loomulikes tingimustes värskes õhus, sest viibivad õues eri aastaegadel: lumisel talvel ning kuumal suvepäeval, kirjul sügisel ning õitseval kevadel. Oma mitmekesisuse ja hariva jõu poolest on loodus võimas aastaringne õppevahend laste õpetamiseks.

Tänapäeva lasteaedades kasutatakse õuesõpet ebapiisavalt osadel põhjustel. See nõuab õpetajalt rohkem paindlikkust tunni planeerimisel ja läbiviimisel, lisatööd ja ettevalmistust. Samuti eksisteerib ootamatute tegurite ebasooduslik mõju õppeprotsessile, mis omakorda peletab pedagooge õuesõppe tundide korraldamisest. Bakalaureusetöö teema on aktuaalne ja võib olla huvitav lasteaiaõpetajatele, kes töötavad, rakendades keelekümblusprogrammi, ning koolieelsete lasteasutuste õpetajatele, kes soovivad rohkem teada saada õuesõppe meetodite kasutamise võimalustest loomastiku tundmaõppimisel.

Loodus ja kõik sellega seotud alateemad on paremini laste poolt omandatud praktilisel teel, loomulikes tingimustes, n.ö. katsetades ja vaadeldes. Andes lasteaiastele võimalust õpitud materjali oma silmaga näha, oma käega puutuda, oma kõrvaga kuulata jne. soodustatakse laste teadmiste laeka avardumist, loodussõbralikku suhtumist ja pärismaailmapildi kujunemist.

Parem viis loomadega tutvumiseks on vaadelda neid reaalses elus, üles märkida nende harjumusi, kirjeldada nende välimust ja elustiili just otsesel suhtlemisel, usaldades oma meeli ja kinnistades oma teadmisi praktiliste ülesannete täitmise abil.

Bakalaureusetöö eesmärgiks on uurida õuesõppe meetodite kasutamise võimalusi ja rakendamist loomastiku tundmaõppimisel osalise keelekümbelse rühmas.

Käesoleva bakalaureusetöö ülesanneteks on koostada kolm tunnikava koos töölehtedega 4-7aastaste laste jaoks osalise keelekümbeluse rühmast, viia läbi praktilised õuesõppe tunnid koostatud tunnikavade põhjal ja analüüsida tulemusi. Samuti saada tagasisidet ekspertidelt tunnikavade ning töölehtede materjali kohta.

Uurimisküsimusteks on:

Millised õuesõppe meetodid loomastiku tundmaõppimisel on lastele kõige sobilikud?

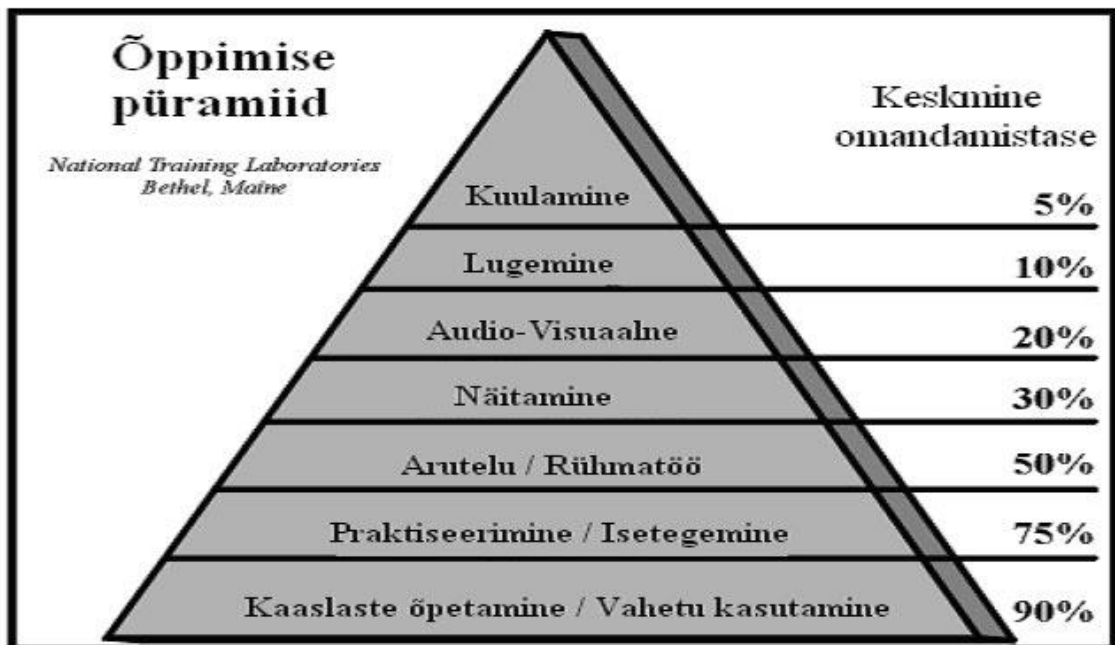
Kuidas hindavad eksperdid koostatud tunnikava ja töölehtede materjali?

Bakalaureusetöö koosneb viiest osast. Esimeses osas vaadeldakse õuesõppe olemust, õuesõppe tugevaid ja nõrgaid külgi, antakse soovitusi õuesõppe korraldamiseks. Teises osas pannakse paika keelekümbeluse põhimõtteid ja selle seost õuesõppega. Kolmandas osas kirjutatakse õuesõppe meetoditest ja võtetest. Neljandas osas kirjeldatakse ja analüüsitakse planeeritud ja läbiviidud õuesõppe tunde. Viiendas osas esitatakse ekspertide hinnangut koostatud tunnikavade ja töölehtede kohta.

Teoreetilises osas tuginetakse Käisi, Brügge, Glanzi, Sandelli, Szczepanski, Timoštšuki ja teiste autorite allikatele. Väliskirjanduse allikate tõlge on teostatud käesoleva bakalaureusetöö autori poolt.

1. ÕUESÕPPE OLEMUS

Õuesõpe tähendab õppimist ehedas, õppimist toetavas keskkonnas rakendades kõiki meeli, vahetult kogedes, oma kätega ise tehes ja kogetult teistele vahendades ning edasi õpetades (Raadik 2010). Definiitsioonil on viis võtmesõna: koht, kus õpitakse; meeled ja nendega kogemine; tegu ehk vahetu osalemine ja millegi valmis tegemine; lugu ehk teistega jagatud kokkuvõtted ja järeldused ning iva ehk õpitu mõte, mida tasutakse edasi õpetada. (Sarv 2006) Kõigi nende viie õuesõppe tunnusjoone koostoimimine garanteerib õppimise edukust. Seda õppimisviisi tõhusust kinnitab ka ameerika haridusteadlase Edgar Dale'i (1957) õppimise püramiid (Joonis 1), mis illustreerib tegevuste ja meetodite erinevat efektiivsust teadmiste omandamisel. Püramiid näitab, kui palju õpitust on säilinud mälus peale kahe nädala möödumist.

Joonis 1. Dale'i õppimise püramiid 1957

Õppimine on tõhusam, kui õpetamine toimub läbi tegevuse. Loodus on suurepärane õpikeskkond oma mitmekesiste võimalustega, kus keha paneb tööle mõtte. Õuesõpe käsitleb õppimisprotsessi elamuse ja adumise koostoimena, toetudes ehedates olukordades saadud vahetutele kogemustele. (Brügge, Szczepanski 2008) Paljud meie meeled on kaasatud, mis võimaldab meil end kogetud olukorraga siduda.

Selleks, et laste õpetamist ja keeleliste mõistete tutvustamist ehedamaks muuta, on oluline nad loodus- ja kultuurinähtustega otsekontakti viia, kus nad saavad tegelikkusega kokku puutuda. Tervise, õppimise ja mängu vahel valitseb seos, mis on teaduslikult tõestatud. Seda arvestab õuesõpe, mis võimaldab kõiki meeli rakendades kogu oma kehaga töösse sukelduda. (Szczepanski 2009) Teoreetilised raamatutarkused muutuvad ümbritseva maailma kogemuste kaudu õppides elulisteks. Õuekeskkonnas läbiviidav tegevus toetab lapse aktiivset osalust õppeprotsessis, võimaldades lapsel koguda teadmisi oma keha ning keskkonna vahendatud tunnete ja muljete kaudu. (Nelson 2009) Õuesõpe tagab iga lapse jaoks parimat avastamise ja meelelise õppimise ning liikumist võimaldava keskkonda (Sandell 2008).

Suurem osa meie suhtlemisest on mitteverbaalne ja toimub kehakeele ning erinevate meelte (haistmis-, maitsmis-, kompimis-, nägemis- ja kuulmismeelte) abil. Kasutades oma meeli tajuvad lapsed looduse erinevaid omadusi: suurusi, värvusi, ruumilist asukohta jne, saavad aru loodusnähtuste vastastikusest seosest. (Szczepanski 2009) Timoštšuk (1999) on kirjutanud, et loodusõpetus pakub toitu kõigile meeltele. Lastel kujunevad elementaarsed teadmised loodusest, mis omakorda soodustab laste hoolivat ja mõistvat suhtumist elusolendite vajadustesse ja omapärasse. Lapsed õpivad hoolitsema loomade eest ning siiralt soovivad seda teha, sest nendel on selge ettekujutus loomade välimusest, käitumisest, vajadustest, välistingimustele kohanemisest, aastaajalistest muutustest loomade elus. Käis (1996) on väitnud, et looduse tundmine ja tema elu mõistmine on loodusearmastuse eeltingimus, sest inimesed on võimelised armastada neile tuttavat ja vaimule ligidal seisvat. Loodusarmastus juhhib lapsi ka looduskaitse mõttele. See, mis on meile armas, ei saa olla rikutud ja asjata hävitatud. Veel vähem võime endal lubada elusolevustele valu teha, küll aga tunneme neile kaasa ja tahame nende eest hoolitseda. Kaastundmus ja teiste eest hoolitsemine on kõlbelised väärtused, mida inimeses kõrgelt hinnatakse ja seega varasest eest arendatakse. (Käis 1996)

Lähtuvalt Koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast (2008) toetab õppe- ja kasvatustegevus lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetilise käitumine ning algatusvõime, esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige kodukoha

inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse loomulikus keskkonnas. Sise- ja õueruum koos loovad koolieelses eas lastele parima keskkonna õppimiseks ja õpetamiseks, kusjuures õuetegevused peavad olema oluline osa igapäevasest õppe- kasvatustegevusest (Bilton 2010).

Kuni seitsmenda eluaastani ei ole lapsel mõtteprotsessid veel loogilisteks aruteludeks ja põhjendusteks piisavalt arenenud. Ümbritseva maailma tundmaõppimine käib n-õ katseeksituse meetodil. Kuna laps on eelkõige kogemuslik õppija, peab tal võimaldama saada teadmisi loomulikust keskkonnast. (Tuuling 2013) Väike avastaja õpib läbi meelte, liikumise ja erinevate aistingute kogemise ja see kõik mõjutab teda emotsionaalselt (Tovey 2008). Emotsionaalse tähtsusega teadmised on omakorda tulemuslikult kinnistatud ja hästi meelde jäetud.

Õuesõpe toimub keskkonnas, mis paneb lapsed proovile, võimaldades kogeda ümbritsevaid asju ja objekte kõiki oma meeltega. Koolieelikud saavad tegeliku ettekujutuse loomadest läbi praktilise tegevuse, läbi vahetu kontakti loomastiku esindajatega, õppides hoolivust ja sallivust eluslooduse suhtes.

1.1. Õuesõppe tugevad ja nõrgad küljed

Õuesõppes on välistatud paljud laste jaoks stressi tekitavad faktorid. Nendeks on tavaliselt paigalistungine neljakandilises ruumis, kunstvalgus, häält tekitavad seadmed, häiriv sisekujundus, õpetaja isiksuse omapära, taustahääled. (Raadik 2010)

Sarv (2008) paneb paika terve rea õuesõppe positiivseid tunnuseid. Õuesõpe pakub eredat kontrasti siseruumile, sest omab vahetut kogemist, mis on motiveerivam, mõjuvam ja usutavam õppimisviis. Õuesõppijad on aktiivsed avastajad, kes õpivad õue keskkonnalt, endilt, teistelt, omandades samal ajal õues toimetuleku oskusi läbi õpetaja oskusliku õpetamise ja interpretatsiooni.

Õuesõpe on naturaalne õppimine, sest toimub looduskeskkonnas, kus õppijad võivad näha, kuulda, katsuda ja haista tõelisi asju ning sellel õppimisel on tõelised tulemused ja tagajärjed. Kõik need võimalused avardavad silmaringi ja tekitavad uusi huvisid.

Käis (1996) on kirjutanud, et loodusõpetus pakub palju võimalusi isetegevaks, iseseisvaks töötamiseks. Ta viib lapsed tõelikkude asjade ja nähtuste juurde, laseb lastel vaadelda ja nende üle otsustada ning väljendada nii sõnaliselt kui kätegevuse kaudu. Oma jõudude ja võimete tarvitamine asjade uurimisel annab lapsele algatusvõimet ja julgust edaspidiseks tööks, kasvatab leidlikkust, töötahet ja arvustavat mõtet. Nii aitab loodus väga mõjuvalt kaasa väärtusliku iseloomu ja iseseisva ilmavaate kujundamisele.

Kindlasti annab õuesõpe rohkem ruumi rühmatöödeks, mis on tõhus õppimisvorm. Õpilasi saab panna tööle, uurima ja kogema nähtusi kahe-, kolme-, nelja-, viie- või vajadusel kasvõi kümnekaupa. Sarv (2008)

Nelja seina vahelt väljaspool viibimine loob tõelise olemise ja kogukonna vaimu rühmas. Looduslikus õpikeskkonnas sõltuvad rühma liikmed üksteisest, mis omakorda aitab kaasa isiksuse arengule ning turvalisus- ja usaldustundele rühma sees. Iga rühma liikme panus on väärtuslik, sest see aitab kogu rühmal eesmärke saavutada. Teemaatilised tegevused õues võivad vabastada mõtteid ja vaateid, edendades aktiivset juhiksolemist nii õpetajates kui ka õpilastes. (Dahlgren, Szczepanski 2006: 51)

Välitingimustes toimuva õppetöö puhul arendatakse laste sotsiaalne hakkamasaamine. Varieeruvates välitingimustes töötamine pakub väljakutseid, kus on tarvis teha koostööd, mida sisetuningimusteks samaväärselt vaja ei lähe. (Brügge jt. 2008)

Sarv (2008) arvab, et õuesõppimine annab õpetajale suurema vabaduse, sest ta ei ole piiratud enam vaid tahvli ja kriidiga. Õues saab õpetamisse kaasata kehalise taju, lõhnad, maitset.

Õuesõpe annab õppijatele parema võimaluse keskenduda. Hästi ette valmistatud õuetund annab oma rühma- ja individuaalsete töödega õpilastele oluliselt suurema võimaluse keskendumiseks uuritavale või õpitavale nähtusele.

Õues õppides paraneb õppimis- ja meeldejätmisvõime. Seda on tõestatud paljude uuringute ja katsetega. Kujutlege näiteks kahte katserühma, kellele antakse sama, mõttetööd ja peamurdmist vajav ülesanne. Üks katserühm peab ülesande lahendama kinnises ruumis istudes, teisel rühmal on võimalik vabalt looduses ringi liikuda. Korduvad katsed on näidanud, et õues olev katserühm saab ülesandega kiiremini toime. Samuti on leitud, et roheline ja loodushääled parandavad inimeste meeldejätmise võimet.

Õues õppides väheneb stress ja vägivald. See tõdemus on otseselt seotud eelmisega. Stress tapab õppimisvõime ja mälu ning teeb inimesed vägivaldseks. Samas leevendub stress värske õhu, roheluse ja loodushäälte mõjul.

Viimase aja uuringud (Grahm jt. 1997) on rõhutanud õues veedetud aja tähtsust lapse arengule ja tervisele. Õues õppimise juures vähenevad haigused ja puudumised koolist, kui õues käiakse regulaarselt, näiteks vähemalt ühel päeval nädalas ja kui lastel on ilmale vastav riietus. Mitmete koolide kogemus näitab, et pidevalt õues õppivad lastega õppeasutustes võib viirus- ja külmetushaigustesse nakatumine olla kuni viis korda väiksem kui koolides, kus järjepidevalt õues ei käida. (Sarv 2008)

Õuesõpe võimaldab hulgaliselt emotsioone ja pakub õppijale kaaslastega suhtlemise ning sotsiaalse käitumise kogemusi. See on väga tähtsaks teguriks emotsionaalse intelligentsuse arendamisel. Oskus oma teiste emotsioone ära tunda ja määratleda, oma tundeid õigesti ja positiivselt ümbruse mõjutamisel kasutada, end vajadusel talitseda ja emotsioone erineval moel väljendada – see ongi emotsionaalne intelligentsus, mille olemasolu vajalikkus elus on väga oluline. Vahetu kokkupuude looduse ja tegelikkusega on parim emotsionaalse intelligentsuse arendamise keskkond. (Raadik 2010)

Loodus on inimesele elurõõmu allikaks. Loodusearmastus ja looduserõõm on jõud, mis aitavad üle raskustest meie eluteel. Selle läbi omab loodusõpetus sotsiaalseid väärtusi. (Käis 1996)

Välitingimused loovad võimaluse kohtuda ettenägematu ja planeerimatuga. Seepärast tekib võimalus paindlikuks ja olukorrakeskseks õppetööks. Oma meelte kaudu saame ümbruse kohta teadmisi, õpime selle kaudu, mida vahetult kogeme, mis pole teaduslikult lahterdatud. Tundmine ja käega katsumine on praktiline viis saada kontakti välisilmaga ja taasavastada inimese seost loodusega. (Brügge jt. 2008)

Õpetaja, kes kavatseb korraldada õuesõppe tundi, peab arvestama järgmiste asjaoludega, mis mõjutavad tegevuse edukust. Esiteks, need on ootamatud tegurid nagu ilmastikuolude järsk muutus või teised keskkonnas toimuvad sündmused. Ootamatute tegurite ilmnemisel on vaja pedagoogipoolset paindlikkust. Lubades lasetl pöörata tähelepanu neid huvitavale nähtusele või objektile on hiljem kergem paluda lastel kuuletuda planeeritud tegevuse jätkamiseks. (Raadik 2010)

Üks keerulisemaid momente õuesõppes on kindlasti laste tähelepanu haaramine. Õues on rohkelt tähelepanu hajutajaid: helisid, objekte, tegevusi. Siin on tähtis meeles pidada, et õuesõppe tunnid erinevad toas korraldatud tundidest. Need teemad, mida on arukas käsitleda õues, peab kindlasti õppima värskes õhus.

Õuesõppe tunni planeerimine on mahukam ja detailsem ning just see kavandamise keerukus on üks põhjusi, miks õpetajad ei tegele täies mahus õuesõppega. Enne õuetundi on vaja läbi mõelda, mida, kus, kui kaua ja millal hakatakse tegema. Muretsetakse õppevahendid. Koostatakse tunnikava, milles on järjestatud eri liiki tegevused. Mõeldakse läbi tunnis kasutatavad meetodid ja võtted, mis aitavad püstitatud eesmärkidele jõuda.

Kitsaskohaks õuesõppe rakendamisel võib olla ka kolleegide ja juhtkonna suhtumine, laste probleemne käitumine, välistingimustes ümbritsevad ohud, õpilaste ebasobiv riietus, transpordi hind (Hinto 2009). Kuigi tegelikult kui on tahtmist, siis kõik saab tehtud vaatamata raskustele ja tekkivatele probleemidele.

1.2. Soovitused õuesõppe korraldamiseks

Õuesõppe korraldamisel ja planeerimisel tuleb meeles pidada järgmisi aspekte. Laps peab ennast turvaliselt tundma. Selleks tuleb alustada lihtsamast retkest või praktilisest uurimistegevusest. Väljaminek peab andma võimaluse kogeda loodust. Selleks on vaja varuda aega vaatlemiseks ja uurimiseks.

Õuesõppe tunnid peavad olema korralikult planeeritud ja korraldatud. Oluline on sihtkoha valik, mida tuleb eelnevalt üle vaadata, arvestada võimalike kaasnevate ootamatute teguritega. Planeerimine on igati vajalik, sest see tagab tegevuse õnnestumist. Tegevust on vaja läbi mõelda, koostada tunnikava, vajalike vahendite nimekiri, võtta kaasa vajaminevad uurimisvahendid nagu luup, putukavõrk, kühvlid, pintsliid jne.

Õpetaja spontaansus ja võime reageerida ootamatustele ja neid õppe-kasvatustegevuste huvides ära kasutada on kohustuslik element tulemusliku õuesõppetunni läbiviimiseks.

Õpetaja on lastele eeskujuks. Tema entusiasmi ja positiivne ellusuhtumine äratavad lastes õpi- ja avastamishimu, suunavad neid looduslikes tingimustes uurida, katsetada ja õppida. Loodust austav inimene näitab oma käitumisega, kuidas peab loodust hoidma. Nii nagu õpetaja ei hakka lapsed loodusobjekte rikkuma ega risustama ning peale lahkumist jätavad koha sama heas korras kui enne tegevust.

Tähtsaks kohustuseks on õues viibimise reeglite kehtestamine, nendest kokku leppimine ja järgimine. See piiride määratlemine annab lastele kindlus- ja turvalisustunde.

Õuesõppe planeerimisel mängib rolli ilmastik ja sellele vastav riietus. Sobiva riietuse olemasolu tagab võimaluse viia läbi õuetevõetusi igal aastaajal ja iga ilmaga. (Tuuling 2013)

Professionaalselt planeeritud ja korraldatud õuesõppe tund õnnestub, kui õpetaja on teinud tõhusat ettevalmistustööd: uurinud, mida, kus ja millal hakatakse tegema; arvestanud ootamatute teguritega ning läbimõelnud võimalike probleemide lahendamise viise.

2. KEELEKÜMBLUSE PÕHIMÕTTED JA SELLE SEOS ÕUESÕPPEGA

Keelekümblusprogrammide raames toimub õppe- ja kasvatustöö teises keeles, kusjuures keel on vahend, mitte eesmärk. Kümbluskeel omandatakse sotsiaalses keskkonnas, kus lapsel on motivatsioon õppida ja kasutada sihtkeelt (Rannut 2005). Sellises keskkonnas õpivad lapsed teise keele kasutamist induktiivselt, kuiõrd see on vajalik suhtlemiseks ja aine materjalist arusaamiseks. Samas õpivad nad kasutama igapäevaseks õpetajate ja teiste lastega suhtlemiseks vajalikku sõnavara. Lapsed õpivad teist keelt igapäevase suhtlemise ja teiste ainete õppimise käigus. Selles mõttes on keelekümblusprogrammide ülesehitus väga sarnane esimese keele õppimisega. Väikesed lapsed omandavad emakeeleoskuse loomulikult igapäevase vanemate ja hooldajatega suhtlemise käigus, mitte grammatikatundides ega sõnu pähe õppides. (Aulik 2005)

Osalise keelekümblsruhmas igal õpetajal on oma töökeel ning oluline on see, et töö käigus seda keelt ei vahetata. Rääkimine sihtkeeles innustab lapsi seda õppida ning aktiivselt kasutada. Esimest ja teist keelt õpetavad eri õpetajad, et lastel oleks selge, millal esimeses või teises keeles suhelda; seega ei anta lastele võimalust valida keelt õpetajatega suhtlemiseks.

Kuidas keelekümblusõpetajad aitavad lapsi sihtkeelt paremini mõista? Oluliseks abivahendiks on õpetaja kehakeel, miimika, intonatsioon, hääletoon, silmside. Keelekümblusõpetaja seletab materjali žestide, näitlikustamise ning vahetu ja praktilise tegevuse kaudu. Kõne on korrektne, selge, aeglane, rohkem kontekstiga seotud ja grammatiliselt lihtne. Teemad on võetud ümbritsevast elust ning esitatud lastele arusaadava sõnavara kujul. Teise keele kasutus on seotud igapäevase suhtlusrutiiniga.

Lapsed omandavad uusi teadmisi kordades olulist sõnavara ja tähtsamaid fraase igapäevase õppetöö käigus osaledes rutiintegevustel, hommiku- ja õhturingis.

Keelekümblusprogrammis on võtmeküsimuseks ideede ja põhimõtete edasiandmine. Sihtkeelt kasutatakse uue sisu edastamisel ja uute oskuste õppimisel. Õpilasi julgustatakse vastama uues keeles. Järk-järgult hakkavad nad suhtlemise käigus praktiliselt kasutama oma uusi keeleoskusi paljude teemade puhul ja terve õppekava ulatuses. Alguses teevad nad kindlasti palju vigu. Vigu laste teise keele kasutuses

otseselt ei parandata. Õpetaja lausub sama lauset või fraasi korrektselt, lapsed kordavad ja kinnistavad seda. Alguses lapsed vastavad õpetaja küsimustele, jagavad muljeid, informatsiooni emakeeles. Kui sõnavara on piisav selleks, et osaleda sihtkeelses vestluses, lähevad teisele keelele üle. (Aulik 2005)

Keelekümbluses on tähtis osa füüsilistel tegevustel, sest praktilises tegevuses omandavad lapsed uusi keelendeid kõige paremini. (Aulik 2005) Kui tahes meisterliku õpetaja jutustus ja näitvahendite kasutamine ei saa asendada loodusobjekti või –nähtuse vaatlemist looduses. Meeltega kogetu tekitab erinevaid mõtte- ja tundeseoseid, mis aitavad selles paikkonnas õpitu paremini meelde jätta ja hiljem meenutada. Kui ei jätku sõnadest, võetakse appi käe- ja näoliigutused. (Käis 1996)

Aktiivõppe meetodid on keelekümbluses laialt kasutatud. Aktiivõppeks nimetame kõike, kus õpilased ei ole kuulajad, vaid aktiivsed tegutsejad. Aktiivõppe eeldab, et sama materjaliga opereeritakse korduvalt erineval viisil, luues niimoodi seoseid elu ja teistes tundides õpituga. Need võimaldavad kasutada õpitut praktikas ja uue materjali õppimisel. (Leuhhin, Kärberg 2005). Praktilise tegevuse kaudu omandatakse uusi teadmisi, seostatakse neid tegelikkusega, hakatakse rääkima, kuulama, kaasa mõtlema, arutlema.

Keelekümbluses ja õuesõppes on rakendatud aktiivõppe meetodid ja võtted, mis ergutavad laste aktiivsust ja initsiatiivi, pakuvad avastamis- ja vabadusrõõmu, äratavad uudishimu ja soodustavad iseseisva ja kriitilise mõtlemise arengut. Täites erinevaid ülesandeid rõhutatakse keelelist arengut ning suhtlemisoskuste parendamist. Oluline roll on rühmatöödel, kus lapsed tegutsevad ühise eesmärgi saavutamise nimel, arvestades paika pandud reeglite ja rühmakaaslaste iseärasustega. Aktiivõpet iseloomustab suhtlemisaktiivsus, mis on nii praktiliste tööde kui ka rühmatööde korral väga kõrge (Töldsepp 1999).

Nii keelekümblus, kui õuesõppe kasutavad aktiivset tegutsemisviisi uute teadmiste saamiseks ja omandatud tarkuste kinnistamiseks. Ameerika pedagoog ja fülosoof John Dewey järgi inimese aktiivsus algab kogemusega, sisaldab kogemust ja lõpeb kogemusega ning see, mille me ise avastame, püsib meiega ja tähendab meile rohkem (Field 2001). Seega, praktilise iseloomuga tegevus võimaldab lastel kinnistada omandatud teadmisi nii õppevaldkonniti kui ka sihtkeele õppimisel.

3. ÕUESÕPPE MEETODID JA VÕTTED

Õuesõppes on kasutusel erinevad meetodid ja võtted, mille abil toimub teadmiste, vilumuste ja oskuste ning ümbritsevasse maailma hooliva suhtumise kujunemine õpetaja ja lapse koostöö käigus. Õige meetodite valik võimaldab õpetajal saavutada seatud eesmärgid ja täita püstitatud ülesandeid. Allpool esitatakse ülevaade olulistest õuesõppe meetoditest.

3.1. Mäng

Iga kord, kui tarvitame oma kätt, keelt, pingutame tähelepanu, ergutame fantaasiat või mõistust, oleme tegevuses. Füüsilise ja vaimse tegevuse eristamiseks ei ole põhimõttelist tähtsust, sest et igas füüsilises tegevuses on ka vaimse tegevuse elemente ja ümberpöörduvalt. Puhtal kujul kasutatakse tegevust kasvatusvahendina mängudes: mängul puudub eesmärk väljaspool mängutegevust, mängu tähtsus ja huvi on tegevuses endas, mitte mängutulemustes. (Käis 1991)

Tunni teemaga seotud eakohased selgelt eesmärgistatud reeglitega või reegliteta mängud sobivad ja on asendamatud õuesõppe tundide läbiviimisel. Need esindavad erinevaid õppevaldkondi ja võimaldavad toetada laste mitmekülgset arengut. Mängides kogeb laps uuesti seda, mida ta on juba õppinud (Niilo, Kikas 2008). Õpetaja roll on läbi mõelda ja kohendada mängu tunni teemaga, vajadusel juhendada, kiita ja julgustada osalejaid.

Õppimine mängu kaudu on kõige efektiivsem viis laste tegevuse elavdamiseks, nähtu ja kuuldu süvendamiseks, lastevahelise suhtlemise ergutamiseks, heatahtliku suhtumise loomadesse ja loodusesse kasvatamiseks (Juhanson 2011).

Selle kõrval omandavad lapsed mängudes palju teisi eluks vajalikke oskusi: töövahendite käsitlemist, enese ja teiste eest hoolitsemist, kavandamist, konstrueerimist, eneseteenindamist, eesmärgipärast tegutsemist ning palju- palju muud. Üks on aga kindel - mängu kaudu omandatu on emotsioonidest läbi põimitud ning sööbib märksa kindlamini mällu kui täiskasvanu monoloogist või õpetajaga peetud dialoogist talletatu

(Tuul 2009). Positiivsed emotsioonid ja mängurõõm aitavad tegevusele tähelepanu koondada ning seeläbi õpitud meelde jätta (Kukk 2010).

3.2. Vaatlus

J.Käis (1996) on kirjutanud, et looduse asjade vaatlus on esteetilise tunde arenemise lähtekohaks, sest sisaldavad ju kõik looduse asjad oma vormide ja värvise otsatus mitmekesisuses esteetilisi väärtusi. Vaatlused on vahetud ja rajanevad iseseisval tööol, arendades mitmeid meeli ja luues seoseid olemasolevate kujutlustega. Ülesanded vaatluses on konkreetseid ja läbimõeldud. Vaatluseks on planeeritud piisavalt aega. Seda saab väljendada nii sõnas järeleaimamisena kui kunstiliste tegevustena. Vaatlustele alati järgneb kokkuvõte. Käis`i (1996) sõnul vaatlus ehitab silla, mida mööda vaim katsub tungida sihikindlalt ja tähelepanelikult, märkavas ja võrdlevas isetegevuses tööni, täielikkuseni, looduse üksiknähtusteni ja nende põhjalikkuse suhteni.

Vaatlusel omandatud teadmised on alati püsivamad kui raamatust saadud (Eisen 1989). Vaatlustel kogutud muljed annavad ainet jutuajamiseks, aruteluks, jutustamiseks, lugemiseks ja oma arvamuste ülesmärkimiseks, lastele võimekohasel viisil. Lapsed räägivad, mida nad teada said, tähele panid, tundsid, kogesid.

Kirjanduse kasutamine võimaldab süvendada ja ilmestada vaatlusel nähtut või seda täiendada. Elevust ja rõõmu toovad muusikategevuses õpitud laulud või mängud. Kindlasti meeldib lastele väljenduda kehakeele kaudu. Laps saab kogetult väljendada ka kunstitegevuses, lavastuses ja mängus. Vaadeldavat objekti saab alati iseloomustada matemaatiliste mõistete toel: laps tajub objektide sarnasusi ja erinevusi, olenevalt teema sisust võrdleb, loendab, arvutab, järjestab, rühmitab, kaalub ja mõõdab. (Põlluste 2003)

Vaatlustöö nõuab täpsust, järjekindlust, põhjalikkust, püsivust (Käis 1996). Vaatlemise juures arvestatakse laste tahtelise tähelepanu arenguastmega. Mida väiksem on laps, seda lühemat aega suudab ta keskendunult ühe asjaga tegeleda (Timoštšuk 2005).

Loodusalaseid teadmisi võib hankida nägemis-, kuulmis-, haistmis-, kompimis- ja maitsmismeele teel. Plaanipärase või juhusliku vaatluse tähtsaks tingimuseks on kindlasti vaatluse eakohasus ja meeltega saadavate andmete võimaldamine. Õpetaja kohustuseks on viia lapsi otseselt neid huvitava asja, sündmuse või nähtuse juurde, et

nad saaksid seda vaadelda ja uurida, katsetada ja avastada oma meelte ja erinevate vahendite (luubid, joonlauad jne) abil.

3.3. Õpperada

Õpperada on loodud looduse õppimiseks ja matkamiseks ning mõeldud looduse tundmaõppimiseks uurimise ja emotsionaalsete isiklike kogemuste kaudu (Kalamees, Kont 2006). See võib olla loodud kõikjale: lasteaiaõue, lähedal asuvasse metsa või aasale, põllule, veekogu äärde. Õpperada avab selle koha kõige tavalisemad paigad. (Eilart 1986)

Õppe- ja kasvatustöö eesmärgiks on tekitada lastes huvi ümbritseva looduse vastu. Selleks tuleks viia lapsi sagedamini välja, ja soovitavalt samadesse paikadesse. Õpperada on õige koht selleks, et vaadelda tuttavaid objekte ja leida iseloomulikke tunnuseid aastaajast lähtuvalt ja luua toimunu vahel seoseid. Tuntud kohas on uut avastada muutust märgata kergem kui tundmatus.

Loodusrada võimaldab ka keskkonnakasvatust – tekitab ju nendesamade loodusobjektide vaatlemine lastes n.ö sõbratunde, mis on looduse väärtustamise ja kaitsmise oluline eeldus (Alunurm 1999).

Õpperada võib olla märgistatud või märgistamata, ühesuunaline või ringrada, mis viib alguspunkti tagaasi. Õperaja punktideks on valitud sellised looduslikud ja kultuuriloolised objektid, mis on huvitavad ja silmatorkavad või sellele alale iseloomulikud. Looduse tundmaõppimiseks on huvitav kasutada erinevaid vaatlusmeetodeid: vaatlemine, uurimine, kirjeldamine, võrdlemine, mõõtmine, joonistamine, lõhnade nuusutamine, kompimine ja tunnetamine, kuulamine. Õpperaja skeem ja kirjeldused annavad teavet õpperaja asukohast, pikkusest, selle läbimise teest, punktidest ja vaatamisväärsustest. (Kalamees, Kont 2006)

Õpperaja läbimiseks tuleb kindlasti arvestada ilmastikutingimustega ja riietuda vastavalt. Pikemale rajale tuleks kindlasti kaasa võtta toitu ja jooki. Looduses liikudes on heaks tavaks hoida ja austada loodust. Loodusrajale minnes võetakse kaasa töövahendid looduse uurimiseks: luubid, binoklid, kompassid, joonlaud, termomeeter, putukavõrk.

Õpperaja läbimisel vaadeldakse vaatluspunktid, kust saab teemakohast informatsiooni kindla paiga kohta. Sealt saadavad teadmised toetuvad antud piirkonna kõige tavalisemale loodusele, tema olemusele ja kooslusele. Suuroja (2005) sõnul aitavad õpperajad märgata matkajal-õpperajalisel looduses märkamatu, sisendades looduskaitselist mõtteviisi ning avastades looduses olevaid seoseid.

3.4. Katse

Loodusnähtused on üksteisega mitmeti läbi põimunud ja alati ei suudeta üksikuid nähtusi loodusele mitmekesisuses leida. Nende protsesside paremaks mõistmiseks ning teadmiste kinnistamiseks on suur osakaal katsetel. Sageli ongi katsetulemus see, mis annab lapse uudishimule vastuse looduse kohta. (Raadik 2010)

Timoštšuk (2005) on kirjutanud, et katse kaudu kontrollitakse mingit oletust või saadakse uut teavet. Eelkooliealiste lastega on vaja läbi viia katseid, mille jälgimine on piisavalt kerge ja ei nõua pingutusi. Ka tulemusteni jõudmise aeg peab olema hästi lühike.

Praktilise tegevuse kaudu kinnistuvad saadud teadmised kiiremini ja põhjalikumalt, seepärast võimaldatakse lastel olla aktiivsed osalejad katsete korraldamisel. Katset kavandades peab lapsi teavitama, mida hakatakse tegema, uurima, selgitama ning mida mõõdetakse, vaadeldakse ja võrreldakse (Raadik 2010).

3.5. Käeline tegevus

Õuesõppe käigus on kindel koht käelisel tegevusel, mis soodustab laste loovuse arendamist ja eneseväljendamist. Käis (1996) on väitnud, et laps õpib maailma terviklikult tajuma jõukohaste katsete ja käelise tegevuse kaudu.

Looduskeskkonnas kunstitegevust tehes, õpib laps kasutama ehedat loodust ja kujutama objekte originaali järgi, mis omakorda arendab lapse vaatlus- ja võrdlusoskust (Norman 2005). Laste lemmiktegevuseks on joonistamine. Seda saab teostada õues, kasutades looduslikku materjali. Näiteks, joonistada pulgaga liivale või mullale, teha pilte käbidest

või kastanimunadest, kividest või okstest, kaunistada kujutisi sambla ja heinaga, õppida värvusi ja nende värjundeid.

Looduses saab kasutada kõiki looduslikke vahendeid, mis omakorda arendab laste kujutlusvõimet. Näiteks mudast, liivast ja lumest voolimine ja vormimine, teokarpidest, lehtedest, seemnetest, tammetõrudest kaunistamine ja meisterdamine on vaid mõned loodusliku materjali kasutamise võimalused (Danks, Schofield 2005).

3.6. Õppekäik

Õppekäik on lühiekskursioon, mis on tihedalt seotud ühe või mitme õppeavaldkonnaga kehtiva õppekava raames. Õppekäik avardab laste silmaringi, annab teadmisi ja vaatluskogemusi loodusest. Õppekäik võib olla ettevalmistav (eelnev uue materjali käsitlemisele) ja kokkuvõtlik (saadud teadmiste süvendav ja kinnistav).

Õppekäikude korraldamisel peab arvestama tegelikke olusid, määrama eesmärgi, aega ja kohta. Ettevalmistustöö nõuab õpetajalt eelnevat tutvumist marsruudi ja kohaga, selgitades, kui palju aega võtab kohaleminek. Samuti tuleb arvestada ootamatute tegurite ilmumisega. Kõik vajaminevad vahendid peavad olema valmis õppekäigul kasutamiseks. Õppekäigu kava on soovituslik, sest see hõlbustab õpetaja tööd ning eeldab lühiekskursiooni edukust. Peale õppekäiku nii lapsed, kui õpetaja peavad tegema kokkuvõtteid ja järeldusi selleks, et üles märkida positiivseid ja negatiivseid kogemusi. See analüüsimine aitab korrigeerida ajakava, ülesannete valikut ning seletuste ulatust. (Ööpik 2005)

Õppekäikudel saavutatakse mitmed eesmärgid. Äratatakse ja arendatakse huvi looduse, tema seisundi ja kaitse vajaduste vastu. Konkretiseeritakse laste maailmapilt ümbritsevast keskkonnast, süvendatakse loodusarmastust, arendatakse lapse ja looduse vahelistes suhetes hinnatavad isiksusomadused, rikastatakse laste tundeelu ja suhtlemisfääri. (Ööpik 2005) Samuti tugevdatakse laste tervist. Käis (1996) nägi loodusõpetuses võimalust edendada kehalist kasvatust õppekäikudel ja rännakutel.

4. TUNNIKAVAD JA LÄBIVIIDUD TUNDIDE ANALÜÜS

Bakalaureusetöö eesmärgiks on uurida õuesõppe meetodite kasutamise võimalusi ja rakendamist loomastiku tundmaõppimisel osalise keelekümbelse rühmas.

Käesoleva bakalaureusetöö ülesanneteks on koostada kolm tunnikava koos töölehtedega 4-7aastaste laste jaoks osalise keelekümbelse rühmast, viia läbi praktilised õuesõppe tunnid koostatud tunnikavade põhjal ja analüüsida tulemusi. Samuti saada tagasisidet ekspertidelt tunnikavade ning töölehtede materjali kohta.

Uurimisküsimused on:

Millised õuesõppe meetodid loomastiku tundmaõppimisel on lastele kõige sobilikud? Kuidas hindavad eksperdid koostatud tunnikava ja töölehtede materjali?

Bakalaureusetöö autor on koostanud tunnikavad ja töölehed ning läbi viinud praktilised tunnid koostatud tunnikavade järgi Tallinna Rukkilille Lasteaia osalise keelekümbelse rühma 4-5aastaste lastega ajavahemikus 19.03-22.04.2015. Tund „Lindudest naabrid“ teemal toimus lasteaia õuealal, tund teemal „Putukad“ - lasteaia lähedal asuvas pargis ning tund teemal „Kodukitsed“ toimus Tallinna Loomaaia Laste loomaaias. Peale tundide läbiviimist teostas autor tundide eneseanalüüsi. Ekspertina osales tundides kogenud osalise keelekümbelse rühma venekeelne õpetaja, kes analüüsis tegevust, kasutades etteantud küsimusi.

4.1. Esimene tunnikava osalise keelekümbelrühmas (kordamise tund)

Tunni teema: „Lindudest naabrid“

Rühm: 4-5 aastat (osaline keelekümbel, 1. aasta)

Vahendid: Lamineeritud pildid lindudest (varblane, tihane, vares, tuvi), pesast, sulest, lamineeritud puzzle - pildid lindudest, värvilised korgid, lamineeritud linnu ning looma kehaosad, „Jah“/“Ei“ sildid, saia viilud, teravili, töölehed.

Eesmärgid:

1. Laps tutvub paigalindudega, keda kohtub õuealal ning suudab nende välimust ning eluviisi kirjeldada.
2. Laps suudab küsimustele vastata.
3. Laps suudab tegutseda koos teistega.

Õuesõppe tunni eelnev töö:

Toas: õpetaja tutvustab linde (varblane, tihane, vares, tuvi). Räägib nende välimusest, eluviisist, toitumisest, kodust.

Õues: Sissejuhatus teemasse

Laste tegevus: Lapsed kuulavad õpetaja juttu kummalistest jälgedest lasteaia õuealal, vastavad tema esitatud küsimustele. Lapsed saavad teada tunni plaanidest.

Lapsed hakkavad uurijateks ning sõidavad liisusalmi „Tuhha-tuhha rongiga“ kohale, kust saab nende saladuslike jälgede omaniku üles otsida. Iga laps muutub vaguniks. Lapsed kordavad liisusalmi õpetaja järgi ning nimetavad ühe arvu vastavalt oma vaguni arvule.

Tabel 1. Tunnikava „Lindudest naabrid“

1.VAATLUS	Laste tegevus	Õpetaja tegevus	Selgitus
<p><i>Ülesanne 1.</i></p> <p>Vaata jälgi liival ja mullal!</p> <p>(10 minutit)</p>	<p>Lapsed vaatavad tähelepanelikult liiva ning mulla pinda. Otsivad jälgi ning räägivad oma mõtetest. Kirjeldavad, mida nägid. Võrdlevad oma jälgedega. Taipavad, et need saladuslikud lasteaias külalised on linnud. Lapsed vastavad õpetaja küsimustele</p>	<p>Õpetaja on laste kõrval ning esitab nendele suunavaid küsimusi, millele peab pöörama tähelepanu. Kas jälgi on palju? Kuidas need jäljed välja näevad (suured-väikesed, lapse jälgedega sarnased/ei ole sarnased). Kelle jäljed need on? Kas need jäljed on erinevate lindude omad?).</p>	<p>Vaatlus toimub rühma platsil. Uuritakse liivakasti ja selle ümbrust.</p>
<p><i>Ülesanne 2.</i></p> <p>Leia jäljesuurune oksajupp! Tee oma saapa jälg mullale! Mõõda oksajupi abil, mitu linnu jälge mahub sinu saapa</p>	<p>Lapsed leiavad jäljesuurused oksajupid. Võrdlevad oksajuppide abil lindude jälgi oma jälgedega. Järeldavad, et lapse jalalaba pikkus võrdub lindude kahe-kolme jalalaba pikkusega.</p>	<p>Õpetaja vajadusel aitab lapsi. Näitab kehakeele kaudu, mida on vaja teha. Ei tõlgi. Otsib oksajuppe enda jaoks ning võrdleb oksajuppide abil lindude jälgi oma jälgedega. Viib lapsi järeldusele suunavate küsimustega „Mitu oksajuppi mahub linnu jäljesse? Mitu oksajuppi mahub sinu saapa jäljesse? Mitu linnu jälge</p>	<p>Oksad on platsil saadaval. Eelnevalt kontrollitakse nende olemasolu õues, vajadusel tuuakse enne tundi kohale.</p>

jäljesse. (10 minutit)		mahub sinu jäljesse? Kelle jälg on suurem, kas sinu või linnu oma? Miks?“	
2.PILDIPUZZLE	Laste tegevus	Õpetaja tegevus	Selgitus
Ülesanne. Pane pilt kokku! Nimeta lind! (5 minutit)	Lapsed töötavad viieliikmelistes rühmades, panevad puzzle pildid kokku. Nimetavad peast lindu „See on...“. Loevad liisusalmi „Tii-tii tihane“ iga linnu kohta.	Õpetaja küsib: „Kes see on?“	Rühmadesse jagatakse loendamiseks (1-5). Iga rühm saab ümbriku puzzlega. Kui kõik pildid on valmis, loetakse liisusalm iga linnu kohta.
3.T-TABEL „Mis linnul on?“ Ülesanne. Ütle, mis kehaosa on linnul olemas. (5 minutit)	Lapsed seisavad kolonnis ning ükshaaval tulevad pilte rühmitama, iga laps võtab ühe pildi. Lapsed kordamööda räägivad T-tabeli põhjal, mis kehaosa linnul on „Linnul on ...“.	Õpetaja küsib: „Mis linnul on?“	Täida tabel „JAH+/EI-“! Kui linnul on see kehaosa, pane vastav pilt „JAH+“ sildi alla. Kui linnul seda kehaosa ei ole, pane selle kehaosa kujutav pilt „EI-“ sildi alla.
4. MUUSIKA	Laste tegevus	Õpetaja tegevus	Selgitus
Ülesanne. Pane	Lapsed panevad silmad kinni ning	Õpetaja esitab küsimusi „Kes	Istutakse liivakasti ääre peale.

<p>silmad kinni! Kuula! Räägi, keda sa kuulsid! (5 minutit)</p>	<p>vaikselt istudes kuulavad linnulaulu. Peale kontserti räägivad lapsed emakeeles, ning sihtkeeles, kelle laulu kuulsid. Vastavad õpetaja küsimustele emakeeles ning sihtkeeles. Vastavad küsimusele „Kes laulab?“ „Varblane/tihane/vares/tuvi... laulab.“</p>	<p>laulab?“, „Milliseid hääli sa veel kuulsid?“, „Mis/kes sind segas?“, „Kas öösel saab linnukontserti kuulata?“, „Kes laulab?“.</p>	
<p>5.LIIKUMISMÄNG „Päev-öö“ <i>Ülesanne.</i> Päeval lenda ringi! Öösel tule magama! (5 minutit)</p>	<p>Lapsed tegutsevad vastavalt õpetaja korraldustele: päeval liiguvad, lendavad, öösel kogunevad platsile, kükitavad, imiteerivad magamist.</p>	<p>Õpetajal on pildid „Päev“ ja „Öö“. Ta näitab pilte lastele ning annab korraldusi: „Päev- päev! Lenda ringi! Öö-öö! Tule magama!“.</p>	<p>Mängitakse platsil. Platsi piirid on kindlaks määratud ning neid ei ületata.</p>
<p>6.MAITSMINE <i>Ülesanne.</i> Ole lind! Söö ilma käteta! (5 minutit)</p>	<p>Lapsed vastavad õpetaja esitatud küsimustele emakeeles, sihtkeeles. Lapsed üritavad olla linnud ning süüa vastavalt, ilma käteta.</p>	<p>Õpetaja esitab küsimusi: Mida linnud söövad? Kuidas linnud söövad? Kas nad aitavad end tiibadega või mitte? Kas aitavad jalgadega?</p>	<p>Leivaviilud on riputatud puu otsa.</p>

7. KUNST „Linnu kodu“	Laste tegevus	Õpetaja tegevus	Selgitus
<p><i>Ülesanne 1.</i> Vasta küsimusele!</p> <p><i>Ülesanne 2.</i> Ehita pesa! (15 minutit)</p>	<p>Lapsed vastavad küsimustele emakeeles/sihtkeeles.</p> <p>Lapsed jagunevad rühmadesse: kordamööda nimetavad linde ning moodustavad viieliikmelisi rühmi. Iga rühm ehitab oma pesa. Selleks lapsed otsivad ning korjavad platsilt looduslikku materjali (oksi, sammalt, lehti, rohtu jne.), mida kasutavad pesa ehitamiseks.</p> <p>Kui pesa on valmis, räägivad, kes elab pesas. „Tihane, varblane, tuvi, vares... elab pesas“.</p>	<p>Õpetaja näitab linnupesa pilti ja küsib: „Kus linnud elavad? Mida nad ehitavad? Millest nad ehitavad pesa? Kus on lindude kodud?“</p> <p>Õpetaja jagab lapsi rühmadesse vastavalt nimetatud lindudele.</p> <p>„Kes elab pesas?“</p>	<p>Looduslik materjal on platsil saadaval. Eelnevalt kontrollitakse õues selle olemasolu, vajadusel tuuakse enne tundi kohale.</p>
<p>KOKKUVÕTE „Lindude toitmine“</p> <p><i>Ülesanne.</i> Jäta linnumajadesse</p>	Lapsed toidavad linde ning räägivad oma muljetest ema- ja sihtkeeles.	Õpetaja esitab küsimusi: „Mis sulle meeldis? Mida sa tahaksid veel teha? Mis lind on sinu lemmik? Miks?“.	Linnumajad on lasteaia õues.

kuiva leiba ja seemneid! Vasta küsimustele! (5 minutit)			
--	--	--	--

Andmed: Tartu Ülikooli Narva kolledž. Autori koostatud.

Toas : TÖÖLEHT: LINNUD

Ülesanne: VÄRVI, KEDA TÄNA KOHTASID! KIRJUTA IGA LINNU NIMI! TEE RING ÜMBER RÄNDLINNU!

4.1.1. Lindude (esimese) tunni eneseanalüüs

Läbiviidud tunni pean õnnestunuks, sest seatud eesmärgid said saavutatud. Lapsed vaatlesid paigalinde, kirjeldasid nende välimust ja eluviisi. Selle tegevuse käigus suutsid lapsed küsimustele vastata, kasutades ema- või sihtkeelt. Rühmatööd näitasid, et lapsed suudavad teistega koos tegutseda, eakaaslasega arvestada, vajadusel osutada abi ja toetust.

Kõige rohkem meeldis lastele „Linnu kodu“ ehitamine ja leivaviilude maitstmine. „Linnu söökla“ oli laste jaoks täiesti vaimustav koht, sest nad moonduksid lindudeks, mis oli nende jaoks uus ja vapustav kogemus. Neljandik lastest ei teadnud, et linnud söövad ussikesi ja putukaid, nende arvates linnud söövad ainult teri ja leiva raasukesi. Kõik olid aktiivselt leivaviilude söömise protsessi kaasatud. Hammustada ja maitsta õnnestus kõigil aga mitte esimesel katsel.

Käelise tegevuse ajal sujus rühmatöö hästi korralikult ühesuguse tempo ja hooga, lapsed otsisid materjali ehitamiseks, aitasid teineteist, soovitasid parimaid ehitamistehnikaid. Pesa ehitamisel 50% lastest abstrageeris tunnist ning selle ülesande lõpetamiseks oli õpetajal vaja protsessi sekkuda. Ülesande täitmine võttis rohkem aega, kui oli planeeritud tunnikavas.

Lastele meeldis salapärane jutt kummalistest jälgedest, nende keskendumisvõime oli tiptasemel. Lapsed olid intrigeeritud ning avaldasid siirast soovi uurijateks hakata. Naljakaks momendiks sai õpetaja jälje võrdlemine laste jälgedega. Kõik lapsed tahtsid näidata oma saabaste printe mullale. Jälgede uurimise ajal üks poiss pakkus, et see on lendav dinosaurus, kes käib öösiti platsil mängima ja jätab jälgi liivale.

Rühmade tekitamine oli lastele harjumatu ülesanne, õpetaja osutas abi, juhendas, kes kuhu rühma läheb. Ühel rühmal läks kiiresti, teisel ja kolmandal rühmal võttis ülesande täitmine rohkem aega, neljas rühm tuli toime väikese viivitusega.

Kõik lapsed tulid T-tabeli täitmisega iseseisvalt toime. Lapsed naersid, kui piltide seas kohtusid sarved, kabjad, vurrud, mis ei sobinud kokku linnu välimusega. Uuteks

sihtkeelseteks sõnadeks olid SARVED, KABJAD ja VURRUD. Neid lapsed suutsid nimetada emakeeles. Kolm neljandikku lastest oskas nimetada linde ja nende kehaosi. Teiste lastega peab seda materjali kordama.

Lõdvestava linnu kontserdi kuulamisel olid lapsed kohe nõus vaikselt istuma ja õue häälele keskenduma. Iga laps julges vastata, oma muljetest rääkida. Kohe nimetati varest, tihast ja varblast. Kui õpetaja osutas taevasse, kus lendasid kajakad, lapsed olid ühel meelel, et kajakas ei esinenud seekord kontserdil. Segajateks olid autod, tuul, teise rühma lapsed, haukuv koer.

Liikumismängu positiivseks momendiks õues mängides oli võimalus trampida ning tekitada igasuguseid valjusid hääli, millest toas tegeledes püütakse hoiduda.

Kokkuvõtte tegemisel olid lapsed kõrgendatud meeleolus. Kui õpetaja küsis laste muljetest, lapsed rääkisid emakeeles:

„Mina olen väsinud, sest mul on nii hea!“

„Mulle meeldis ilma käteta süüa. Proovin seda kodus teha. Ema on emalind, isa on isalind, mina olen linnupoeg. Me sööme linnutoitu.“

„Täna kuulsin ilusat linnukontserti. See oli terve linnu koor! Igal linnul on oma hääl.“

„Huvitav, kas suled on tõesti nii soojad, et linnul ei ole pakase ilma korral külm? Tore, kui mul oleks sulgedest jope, püksid, kindad, sall ja müts.“

Töölehti õnnestus täita toas. Kolm last vajab õpetaja juhendamist lindude nimetuste kirjutamisel ja rändlinnu määramisel.

4.1.2. Läbiviidud lindude (esimese) tunni eksperdi analüüs

Tunnis osales osalise keelekümbelusrühma venekeelne õpetaja, kellel on rohkem kui 10 aastat pedagoogilist staaži ning mitu aastat keelekümbelusrühmas töötamise kogemust. Eksperdi rollis vaatles ta tundi ning andis oma hinnangu korraldatud ja läbiviidud

lindude tunni kohta. Vastuseks kasutas tabelit Tabel 2 etteantud küsimustega. Tunni eksperdi analüüsi küsimustik asub lisa Lisa 1.

Tabel 2. Läbiviidud lindude tunni eksperdi analüüs

Õpetaja: Jevgenia Levchenko	
Ekspert: Valentina Koljada	
Kuupäev/aeg /koht: 19.03.15/ 10.00-11.15/ Tallinna Rukkilille Lasteaia õueala	
Laste vanus/laste arv: 4-5 aastased/ 20 last	
Valdkonnad: Mina ja keskkond, keel ja kõne, matemaatika, kunst, liikumine, muusika	
Tunni teema: „Lindudest naabrid“	
Eesmärgid:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Laps tutvub paigalindudega, keda kohtub õuealal ning suudab nende välimust ning eluviisi kirjeldada. 2. Laps suudab küsimustele vastata. 3. Laps suudab tegutseda koos teistega. 	
Tunni liik: integreeritud	
Küsimused	Analüüs
Kas õuesõppe tunni sisu on vastavuses koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava ja laste arengu tasemega?	Õppetegevuse sisu on huviäratav ja lastele kättesaadav. Sihtkeele valdamine on algtasemel, seega fraasid ja laused on lihtsa ülesehituse ja struktuuriga. Õuesõppe tund soodustab laste mitmekülgset edasijõudmist ning toetab vaimset, kehalist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut.
Millest lähtuti tunni planeerimisel?	Planeerimisel lähtus õpetaja rühma teematilisest plaanist, laste teadmiste tasemest, nende keelelise arengu tasemest, teema aktuaalsusest ning laste huvitatavusest sellest, õuesõppe tunni läbiviimise võimalustest, õppevahendite olemasolust ning puuduolevate õppevahendite valmistamise võimalusest.
Missugustele laste	Sellevanused lapsed (4-5aastat) vajavad perioodilisi

<p>iseärasustele pöörati tähelepanu õuesõppe tunni planeerimisel ja läbiviimisel?</p>	<p>tegevuste vahetusi selleks, et nende tähelepanu oleks pidevalt aktiveeritud. Rohkelt liikumismänge ning üllatusmomente on tunni edukuse garantiiks. Õpetaja kasutas individualiseerimist, s.t. lähtus laste individuaalsusest ning vajadustest. Ülesanded vastavad laste teadmiste ja ettevalmistuse tasemele. Kõik said jõukohaseid ülesandeid. Osad lapsed said ülesande lihtsa variandi, teised – sama ülesande keerulisema variandi.</p>
<p>Kas tunni struktuur omab loogilisust ja sujuvust ning aja kasutamise ratsionaalsust?</p>	<p>Õuesõppe tunni osad on omavahel hästi korralikult seotud, tunnikäik omab loogilist ja sujuvat loomu. Liikumismängud, liisusalmid, ülesanded ergutavad laste vaimset ja kehalist aktiivsust. Lapsed tegutsesid üksi ja koos hea meelega, näitasid initsiatiivi, täitsid õpetaja korraldusi ja väljendasid oma emotsioone ja mõtteid. Aeg oli kasutatud targalt, hea ettevalmistustöö tagas tunni loomulikku kulgu.</p>
<p>Kas seatud eesmärgid on õuesõppe tunni käigus saavutatud?</p>	<p>Tegevus vastab seatud eesmärkidele täies ulatuses. Lapsed suutsid nimetada ja kirjeldada paigalinde, keda kohtusid õues. Sihtkeele kasutamist tagasid ülesanded keelelise arendamise eesmärgiga. Lapsed vastasid õpetaja esitatud küsimustele, millega jõudsid eneseväljendusliku eesmärgini. Rühmatööd võimaldasid koos teistega tegutsemist ning koostööskuse arendamist.</p>
<p>Kas tunnis kasutatud võtted ja meetodid olid efektiivsed ja otstarbekad?</p>	<p>Tunnis kasutas õpetaja erinevaid võtteid ja meetodeid, mis töötavad selles rühmas selliste lastega. Ülesanded olid ebatavalised ja võimaldasid palju liikumist ja füüsilist koormust, osavuse treenimist ja fantaasia rakendamist. Ülesannete rohkus ja dünaamiline ümberlülitus ühest</p>

	tegevusest teisele soodustasid laste tähelepanu kontsentreerimist ainele ja ülesannete perfektset täitmist.
Kas on kasutatud piisavalt näitlikustavat ja didaktilist materjali tunni jooksul?	Tegevuse käigus kasutas õpetaja isetehtud õppevahendeid. Iga tunni osa ülesandeid seletas verbaalselt ning näitlikustava materjali abil, sest laste sihtkeele oskus nõuab lisatuge piltide näol õpetaja sõnadest arusaamisel.
Kas planeeritud tund võimaldab teema mitmekülgset õppimist meelte rakendamisel?	Tunni teema on võetud elust, sest linnud on lastele tuttavad ja huvitavad. Pakutavad ülesanded on seotud erinevate valdkondadega, kusjuures kõik võimalikud ainevaldkonnad on tunni jooksul läbivõetud. Meelte rakendamine on õuesõppe tunni jooksul määrav tingimus. Teema läbitöötamisel kasutasid lapsed kuulmist, nägemist, maitsmist, kompimist ja haistmist.
Kuidas lapsed saavad väljendada oma iseseisvust, loominguilisust ja aktiivsust osaledes õuesõppe tunnis?	Lapsed olid aktiivselt kaasatud õppeprotsessi. Nendel oli valikuvõimalus ülesannete täitmisel, võimalus keskenduda probleemide lahendamisel otsides loominguilisi variante, nende pakutavad lahendamisviisid olid piiramatud.
Kas lapsed saavad proovile panna ja parendada oma sotsiaalset intelligentsust õuesõppe tunni jooksul?	Õuesõppe tunnis pakkus õpetaja mitu rühmatööd, mille tulemused olid hämmastavalt positiivsed. Lapsed said arutada probleemi lahendamise käiku ja võimalusi, leppisid teiste laste arvamusega, harjutasid oma viisakusoskusi, täitsid mängude reegleid, suhtlesid töö käigus rühmakaaslastega, tegid oma ettepanekuid. Konflikti tekkimisel üritasid seda leevendada ja rahulikult ületada. Rühmas panid lapsed proovile oma liidriomadused ja toetasid teineteist.

<p>Kas õuesõppe tund mõjus lastele positiivselt?</p>	<p>Lapsed olid õueskäigu ajal organiseeritud ja samas said tegutseda iseseisvalt saavutades püstitatud eesmärged. Käitusid hästi, olid sõbralikud ja heatahtelised teiste laste suhtes. Kuulasid õpetaja sõna, sest said kogu aeg huvitavat teemakohast informatsiooni ja meeldivaid elamusi. Kasutasid sihtkeelt hea meelega ning tundsid rõõmu, kui see õnnestus.</p>
<p>Kas tundi saab pidada õnnestunuks ja tulemuslikuks?</p>	<p>Õuesõppe tund on kahtlemata õnnestunud. Lapsed said linde vaadelda, kuulata nende kontserti, maitsta linnu toitu, ehitada linnu pesa. Praktiliselt õppida ja katsetada seda, mida neile tavaliselt pakutakse siseruumides või jäetakse õues kiirustades tähelepanuta. Lapsed olid motiveeritud aktiivselt tegutseda ja osaleda organiseeritud tegevuses.</p>
<p>Millised teemakohased ettepanekud on võimalikud õuesõppe tunni planeerimisel, organiseerimisel ja läbiviimisel?</p>	<p>Elusloodusega tutvust teha peab tingimata siseruumidest väljas. Järgmiseks võimaluseks on erinevate parkide ja metsade külastamine, lemmiklooma-linnu uurimine, talus ja loomaaias käimine, et tutvuda kodu- ja eksootiliste lindudega, nende eluviisi ja harjumustega.</p>

Andmed: Tartu Ülikooli Narva kolledž. Autori koostatud.

4.2. Teine tunnikava osalise keelekümlusrühmas (kordamise tund)

Tunni teema: „Putukad“

Rühm: 4-5 aastat (osaline keelekümlus, 1. aasta)

Vahendid: Lamineeritud pildid putukatest (kärbes, sääsk, liblikas, sipelgas, mesilane, mardikas, lepatriinu), numbrid 1-7, looduslik materjal, nõöbid, luubid, kriit, pall, töölehed.

Eesmärgid:

1. Laps tunneb putukaid ja suudab neid sihtkeeles nimetada ja kirjeldada.
2. Laps suudab olla tähelepanelik ning heatahtlik väikeste elusolendite suhtes.
3. Laps arvestab eakaaslastega: vajadusel aitab, on koostöötavalmis ja kannatlik.

Sissejuhatus teemasse:

Õuesõppe tunni eelnev töö:

Toas: õpetaja tutvustab putukaid (lepatriinu, liblikas, sääsk, kärbes, mardikas, sipelgas). Räägib nende välimusest, eluviisist, kasulikkusest ja kahjulikkusest.

Õues:

Tabel 3. Tunnikava „Putukad“

1.ORIENTEERUMIS-MÄNG	Laste tegevus	Õpetaja tegevus	Selgitus
<p><i>Ülesanne.</i> Leia koht, kus me hakkame mängima. Otsimiseks kasuta foto.</p> <p>(5 minutit)</p>	Lapsed otsivad foto järgi kohta, kus hakatakse mängima.	Õpetaja jagab koha fotot.	Koht on lastele tuttav. Siin käidi jalutamas 3 korda käesoleva õppeaasta jooksul. Igal paaril on üks foto.
<p>2.SISSEJUHATAV VESTLUS</p> <p>(5 minutit)</p>	<p>Lapsed kuulavad õpetajat, vastavad tema esitatud küsimustele.</p> <p>Lapsed kuulavad, mida täna hakatakse tegema: nad saavad teada, et täna nad mängivad putukate mängu, vaatlevad putukaid ning hakkavad neid joonistama.</p>	Õpetaja räägib leitud kohast, selle asukatest. Küsib, milliseid putukaid lapsed tunnevad. Räägib plaanidest.	Õpetaja kasutab lamineeritud pilte putukatest (kärbes, sääsk, liblikas, sipelgas, mesilane, mardikas, lepatriinu) abimaterjalina.
3. RÜHMITAMINE	Laste tegevus	Õpetaja tegevus	Selgitus

<p>JA LOENDAMINE</p>			
<p><i>Ülesanne.</i> Otsi putukale sõbrad! Loenda, mitu putukat on ühes rühmas? Vali õige number 1-7. Kirjuta see number looduslikust materjalist: kädidest/tammetõrudest, kastanimunadest, okstest. (10 minutit)</p>	<p>Lapsed, seistes rivis, tulevad kordamööda valima ühe pildi, rühmitavad vastavalt putuka liigile, kinnitades puu tüvele. Loendavad, mitu putukat on ühes rühmas. Valivad õige numbriga, laovad looduslikust materjalist putukate arvu maapinnale.</p>	<p>Õpetaja tuletab ülesande meelde. Vajadusel juhendab ja abistab.</p>	<p>Puude tüvedele on kinnitatud putukate pildid (kärbes, sipelgas, lepatriinu, liblikas, mesilane, sääsk). Korvis on erinevate putukate pildid, mida tuleb rühmitada.</p>
<p>4. LUUPIDEGA VAATLUS <i>Ülesanne 1.</i> Otsi putukas! Vaatle teda luubi abil. <i>Ülesanne 2.</i> Võrdle putukad !</p>	<p>Lapsed kordamööda räägivad, keda nägid. Lapsed võrdlevad, kes nägi rohkem, missuguseid jne. putukaid. Lapsed vastavad õpetaja küsimustele. Lapsed võrdlevad putukaid 1) suuruse järgi (suured,</p>	<p>Õpetaja on laste kõrval ning esitab nendele suunavaid küsimusi, millele peab pöörama tähelepanu. Kuidas ta välja näeb? Mis värvi ta on? Kas ta on ümmarguse või pikliku kehaga? Mitu jalga tal on? Kas tal on tiivad?</p>	<p>Vaatlus toimub samal platsil. Uuritakse puude tüvesid, põõsaid, maapinda.</p>

<p>(15 minutit)</p>	<p>keskmised, väikesed) nõõbiga!</p> <p>2) värvi järgi: mustad, hallid või pruunid, punased või oranžid, mitmevärvilised, kirjud,....</p> <p>3) lendavad, ei lenda....</p> <p>4) kasulikud (tolmendavad õisi, hävitavad kahjureid,....) ja kahjulikud (hammustavad, hävitavad inimese saaki....)</p> <p>5) arvukuse järgi: on mõned,on palju.</p>		
<p>5.LAULUMÄNG</p> <p>„Keda me kohtame?“</p> <p><i>Ülesanne.</i> Vasta küsimusele „Kes see on?“.</p> <p>(5 minutit)</p>	<p>Lapsed liiguvad ringis, võtavad kätest kinni, laulavad „Rändame ringi...“. Lapsed kuulavad häält, mida teeb õpetaja (sumiseb kui mesilane, piriseb kui sääsk jne.). Vastavad küsimusele „Kes see on?“. Lapsed vaatavad putukate pilte ja vastavad: „See on ...“.</p>	<p>Õpetaja teeb putukate häält. Küsib „Kes see on?“. Õpetaja osutab putukate piltidele.</p>	<p>Abimaterjalina on putukate pildid.</p>

	Kui õige vastus on antud, lapsed proovivad putuka keelt rääkida, matkides tema häälitsemist.		
6.KULLIMÄNG	Laste tegevus	Õpetaja tegevus	Selgitus
<i>Ülesanne.</i> Ütle, mis putukas sulle meeldib. (5 minutit)	Liisusalmiga valitud laps püüab teisi lapsi. Laps, keda on kätte saanud, räägib „Mulle meeldib ...“. Esimene laps tuleb õpetaja juurde. Teine laps hakkab püüdma järgmist rääkijat. Jne.	Õpetaja alustab liisusalmiga valimist. Vajadusel juhendab ja aitab mängu käigus.	Mäng lõpeb, kui kõik lapsed on oma arvamust jaganud.
7. KUNST <i>Ülesanne.</i> Joonista oma lemmikputukas! (10 minutit)	Lapsed joonistavad lemmikputukaid kriitidega asfaldile.	Õpetaja jagab lastele kriite.	
KOKKUVÕTE: pallimäng <i>Ülesanne.</i> Ütle, mida said teada. (5 minutit)	Lapsed seisavad ringis. Annavad teineteisele pall ning see, kelle käes on pall, räägib, mida ta sai teada.	Õpetaja juhendab ning küsib „Mida sa said teada?“	

Andmed: Tartu Ülikooli Narva kolledž. Autori koostatud.

Toas : TÖÖLEHT: PUTUKAD

**Ülesanne: JOONISTA MULLE JALAD ! KIRJUTA, MITU JALGA MUL ON! KIRJUTA, MITU TÄPPI MUL ON! JOONISTA
MULLE TRIBULINE SÕBER! KIRJUTA MEIE ÜHINE NIMI!**

4.2.1. Putukate (teise) tunni eneseanalüüs

Tund oli läbiviidud vaikselt ja päikesepaistelisel päeval Tallinna Rukkilille Lasteaia lähedal asuvas pargis. Jalutuskäik võttis umbes viis minutit aega kohani, kust me alustasime organiseeritud tegevust.

Orienteerumine foto järgi oli laste jaoks täiesti uus kogemus. Esiteks, nad sattusid segadusse, mida ja kuidas otsida. Tuli seletada korduvalt kuni lapsed said ülesandest õigesti aru.

Putukate piltide rühmitamine ja loendamine meeldis ning sai kiiremas korras tehtud. Numbrite ladumine looduslikust materjalist oli täiesti uudne meetod. Lapsed kasutasid ettevalmistatud oksid, käbisid, tõrusid jne. ning paar last proovis kirjutada numbrit kividest, mida nad leidsid samalt platsilt.

Praktilisest tegevusest luupidega sattusid lapsed vaimustusse, sest varem pole seda kogenud. Nad vaatlesid sipelgaid, mardikaid, lepatriinusid, märkasid liblikat, mesilast ja kärbest. Sääski tunni jooksul ei leidnud. Sipelgaid ja lepatriinusid hoidsid kätes ning enamikus ei kartnud. Vaatluse käigus oldi elavas vestluses, arutati, kuidas putukad välja näevad, võrreldi nende liikumisviisi. Pöörati tähelepanu sellele, et putukal on kuus jalga. Arvukuse poolest oli kõige suurem sipelgate rühm, neid kohati puude tüvedel, puude ja põõsaste okstel ning maapinnal. Lepatriinud olid laste lemmikputukad, neid võeti kätte ning vaadeldi erilise tähelepanuga. Osad lapsed kartsid mesilast. Õpetaja seletas neile, et kartmiseks pole põhjust, tuleb lihtsalt olla ettevaatlik ja ei tohi mesilast häirida, muidu saadakse tema käest nõelata.

Putukate sihtkeelsed nimetused olid 20% lastel segamini. Küsimusele „Kes see on?“ vastati täislausega. Mõisted KASULIK-KAHJULIK olid lastele selged, kuid kolme lapse jaoks osutus raskeks selgitada, millist kasu/kahju toovad putukad.

Kõik mängud olid teretulnud. Lapsed laulsid tuntud laulu ning samas praktiseerisid sihtkeelt vastates küsimusele „Kes see on?“. Imiteerida putukate häält meeldis ning iga laps sai proovida rääkida mesilase või sääse keelt.

Kullimäng oli õnnestunud. Lastelemmikuteks said lepatriinu ja liblikas. Vähe tunnustust oli sipelgal ja mardikal. Sääske ja kärbest ei nimetanud ükski laps. Õpetaja küsimusele

„miks“, vastati, et nad hammustavad valusasti ja on kahjulikud putukad. Õpetaja seletas, miks neid putukaid on looduses vaja.

Joonistati hea meelega. Fantastiliseks putukaks sai lepaliblikas ja mesitriinu, tüdruk kujutas kahte lemmikputukat ühel pildil.

Töölehti täitsid lapsed toas, said õpetaja juhendamisel hästi hakkama.

Tunni tulemuslikkusest võib järeldada laste lausungite põhjal:

„Kui mul oleks kuus jalga, nagu putukal, oleksin kõige kiirem jooksja maailmas“.

„Minu lemmikputukas on lepatriinu, sellel on ilus täpiline kleit seljas“.

„Sääsel on nii pikk nina, sest ta tahab kõike teada“.

„Arvasin, et mesilane on küll kasulik, sest see teeb mett. Aga ei teadnud, et mesilased söövad seda“.

„Huvitav, kas karu ei karda mesilasi, kui maitseb nende magustoitu?“

„Tahan veel putukaid uurida! Millal läheme putuka matkale?“

4.2.2. Läbiviidud putukate (teise) tunni eksperdi analüüs

Tunnis osales osalise keelekümbelusrühma venekeelne õpetaja, kellel on rohkem kui 10 aastat pedagoogilist staaži ning mitu aastat keelekümbelusrühmas töötamise kogemust. Eksperdi rollis vaatles ta tundi ning andis oma hinnangu korraldatud ja läbiviidud putukate tunni kohta. Vastuseks kasutas tabelit Tabel 4 etteantud küsimustega. Tunni eksperdi analüüsi küsimustik asub lisas Lisa 1.

Tabel 4. Läbiviidud putukate tunni eksperdi analüüs

Õpetaja: Jevgenia Levchenko
Ekspert: Valentina Koljada
Kuupäev/aeg /koht: 07.04.15/ 10.00 -11.00/ Tallinna Rukkilille Lasteaia lähedane park Õismäe tiigi juures

Laste vanus/laste arv: 4-5 aastased/ 17 last	
Valdkonnad: Mina ja keskkond, keel ja kõne, matemaatika, kunst, liikumine, muusika	
Tunni teema: „Putukad“	
Eesmärgid:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Laps tunneb putukaid ja suudab neid sihtkeeles nimetada ja kirjeldada. 2. Laps suudab olla tähelepanelik ning heatahtlik väikeste elusolendite suhtes. 3. Laps arvestab eakaaslastega: vajadusel aitab, on koostöotavalmis ja kannatlik. 	
Tunni liik: integreeritud	
Küsimused	Analüüs
Kas õuesõppe tunni sisu on vastavuses koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava ja laste arengu tasemega?	Tunni ülesanded on koostatud vastavalt koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavale ning laste arengu tasemele. Ülesannete sõnastus on lastele arusaadav ja lähtub sihtkeele oskusest. Tegevused on jõukohased.
Millest lähtuti tunni planeerimisel?	Tunni planeerimisel lähtuti temaatilisest plaanist, laste iseärasustest ja tunni läbiviimise võimalusest. Arvesse võeti laste sihtkeele oskust, valides selleks keelelise arengu eesmärkidega sobivad ülesanded ja mängud. Ilma tingimused olid tähtsaks eelduseks putukate õppimiseks, sest nad on väga tundlikud ilma muutuste suhtes.
Missugustele laste iseärasustele pöörati tähelepanu õuesõppe tunni planeerimisel ja läbiviimisel?	Lapsed on elavaloomulised ja kohalpäsimatud. Seega, tund võimaldas palju liikumist. Tegevuse planeerimisel arvestas õpetaja laste sihtkeele oskusega. Ümberlülitus ühest osast teisse oli kiire, viivitusteta, mis soodustas tunni sujuvat kulgu.
Kas tunni struktuur omab	Tunnikava plokid on omavahel loogiliselt seotud.

<p>loogilisust ja sujuvust ning aja kasutamise ratsionaalsust?</p>	<p>Kõikidest ülesannetest saadakse aru, et tegevuse teemaks on putukad. Aeg on kasutatud ratsionaalselt. Lapsed ei jõudnud ära väsida ega ülesannetest ära tüdida.</p>
<p>Kas seatud eesmärgid on õuesõppe tunni käigus saavutatud?</p>	<p>Seatud eesmärgid on saavutatud. Lastele jäid meelde putukate sihtkeeled nimetused, nad suutsid putukaid üksikute sihtkeelsete sõnadega kirjeldada. Näiteks, määrasid värvust, suurust, iseloomulikke tunnuseid nagu lendab-ei lenda, kahjulik-kasulik.</p> <p>Lapsed olid igati tähelepanelikud putukate suhtes. Vaatlesid hoolega, ei teinud liiga, märkasid putukate liikumist ja askeldamist puude ja põõsaste all ning rohu sees.</p> <p>Lapsed arvestasid eakaaslastega. Kui kellelgi oli abi vaja, kohe tulid vabatahtlikud abistajad, kes juhendasid või seletasid. Lapsed püüdsid olla kannatlikud ning oodata oma järjekorda.</p>
<p>Kas tunnis kasutatud võtted ja meetodid olid efektiivsed ja otstarbekad?</p>	<p>Igati efektiivsed ja otstarbekad. Kasutusel olid vestlus, võrdlemine ja loendamine, rühmitamine, vaatlus, mängud (laulu-, orienteerumis-, liikumis-, keelelise arengu eesmärgiga mäng) ja käeline tegevus. Need meetodid ja võtted võimaldasid lastel rakendada oma võimeid ja saada uusi teadmisi köitval ja põneval viisil.</p>
<p>Kas on kasutatud piisavalt näitlikustavat ja didaktilist materjali tunni jooksul?</p>	<p>Didaktiline ja näitlik materjal oli õpetajal hästi väljavalitud ning piisaval kogusel ettevalmistatud. Iga laps sai luubiga tööd teha, putukaid nõõbiga võrrelda. Jätkus ka värvilisi kriite, millega lapsed putukaid joonistasid. Looduslikust materjalist ei jäänud puudu, korvis leidis oksi, käbisid, tammetõrusid ja kastanimunasid.</p>
<p>Kas planeeritud tund võimaldab teema</p>	<p>Lapsed kasutasid võimalikult palju oma meeli teema õppimisel. Näiteks, vaatlesid putukaid, kuulasid nende</p>

mitmekülgset õppimist meelte rakendamisel?	häälsusi, hoidsid kätes sipelgaid, paitasid lepatriinusid, isegi üritasid neid nuusutada.
Kuidas lapsed saavad väljendada oma iseseisvust, loomingulisust ja aktiivsust osaledes õuesõppe tunnis?	Lapsed olid energiat täis pealehakkajat ülesannete täitmisel. Näiteks, kõik innukalt otsisid foto järgi kohta, kus viiakse läbi putukate tund. Iga laps uuris luubi abil putukate elu, osutas initsiatiivi teiste laste abistamisel. Oma loomingulisust näitasid lapsed putukate joonistamisel. Asfaldile ilmusid erinevad elukad, isegi sellised veidradsid putukad nagu lepaliblikas ja mesitriinu. Lapsed seletasid, et nendele meeldivad nii liblikad, kui lepatriinud ja mesilased, ning nad otsustasid teha kaks ühes pildi.
Kas lapsed saavad proovile panna ja parendada oma sotsiaalset intelligentsust õuesõppe tunni jooksul?	Lapsed näitasid õuesõppe tunni käigus võimet mõista oma rühmakaaslast, head läbisaamist teistega. Kui tekkisid konfliktseid situatsioone, need said kiiremas korras lahendatud, kas õpetaja sekkumise abil või ilma täiskasvanu juuresolekuta.
Kas õuesõppe tund mõjus lastele positiivselt?	Lapsed olid huvitatud putukate uurimisest pargis. Nad tegutsesid iseseisvalt ning tundsid sellest rõõmu. Kuna tegevuse käigus vaheldusid erinevad mängud, ei hakanud lapsed igatsema ega jonnima.
Kas tundi saab pidada õnnestunuks ja tulemuslikuks?	Kindlasti. Tund on kordaläinud ning edukas. Seda kinnitab laste soov uuesti putukate uurijateks muutuda ning pargis töötada. Õpetaja kasutas sihtkeelt ning innustas lapsi selles keeles kõnelda.
Millised teemakohased ettepanekud on võimalikud õuesõppe tunni planeerimisel, organiseerimisel ja läbiviimisel?	Putukate eluviisi ja käitumist võib uurida eri aastaegadel. Üheks teema järjeks võiks saada näiteks putukate pojad. Samuti on huvitav ja õpetlik liblikate sünni ning elukaar, sipelgapesa korraldus, putukad veekogude ääres.

Andmed: Tartu Ülikooli Narva kolledž. Autori koostatud.

4.3. Kolmas tunnikava osalise keelekümbelrühmas (uue materjali õppimise tund)

Tunni teema: „Kodukitsed“

Rühm: 4-5 aastat (osaline keelekümbel, 1. aasta)

Vahendid: Lamineeritud pildid kitseperest (kits, sokk, kitsetall), kitse jälgede pildid, juurviljad maitsmiseks, papist kitse kuju šabloonid, villane lõng, skeem-mudel, töölehed.

Eesmärgid:

1. Laps tutvub kodukitse välimuse ja käitumise iseärasustega ning kirjeldab neid sihtkeeles.
2. Laps suhtub loomadesse hoolivalt ning tähelepanelikult.
3. Laps suudab ennast arusaadavalt väljendada.
4. Laps kuulab õpetaja sõna ning käitub vastavalt saadud korraldustele.

Õppekäik Tallinna Loomaaeda

Sissejuhatus teemasse:

Õuesõppe tunni eelnev töö:

Teatatakse, et täna minnakse Tallinna Loomaaeda ühele koduloomale külla. Mõistatus „Tunne ära looma kirjelduse järgi“.

Enne ekskursioonile minekut tuletatakse meelde tänaval liikumise kord, arutletakse loomaaias käitumise reeglid.

Tallinna Loomaaias:

1. Sissejuhatav vestlus.

(Toimub Laste loomaaias)

Laste tegevus: Lapsed kuulavad õpetajat, kes tuletab meelde, kelle juurde nad külla tulid.

Lapsed teavad, et täna nad lähevad kitse perekonnale külla, vaatlevad kitsi, mängivad nende mängu, ise meisterdavad ühe armsa kitse.

Tabel 5. Tunnikava „Kodukitsed“

1.VAATLUS. VÕRDLEMINE	Laste tegevus	Õpetaja tegevus	Selgitus
<i>Ülesanne 1.</i> Tutvu kitsedega! Vaatle neid.	Lapsed vaatlevad kitsi ja vastavad õpetaja küsimustele.	Õpetaja on laste kõrval ning esitab nendele suunavaid küsimusi, millele peab pöörama tähelepanu. Kuidas ta välja näeb? Mis värvi ta on? Kas ta on suur või väike loom? Kus elab? Kas tal on sarved, kabjad? Millist häält ta teeb? Mida sööb? Kuidas lõhnab? Kas see on	Vaatlus toimub Laste loomaaias õues või siseruumides sõltuvalt ilmastikust. Uuritakse kitsede välimust, käitumist, toitumist, häälitsemist, lõhna.

<p>Ülesanne 2. Võrdle kitsed nende piltidega!</p> <p>Ülesanne 3. Ütle üks lause kitsede kohta!</p> <p>(15 minutit)</p>	<p>Lapsed võrdlevad, kasutades lamineeritud pilte, räägivad sarnasustest ja erinevustest pildil kujutatud ja pärislooma vahel.</p> <p>Lapsed koostavad lause kitse kohta.</p>	<p>meeldiv/ebameeldiv lõhn? Kas karv on pehme/sile/pikk/lühike?</p> <p>Õpetaja näitab kitsede pilti ning küsib: „Kas loomad on samasugused kui on pildil kujutatud? Mis on erinev?“</p> <p>Õpetaja teeb kokkuvõtet, pakkudes lastele ütelda lauset kitsede kohta.</p>	
<p>2. KITSEDE TOITMINE</p>	<p>Laste tegevus</p>	<p>Õpetaja tegevus</p>	<p>Selgitus</p>
<p>Ülesanne. Toida kitsed kitsetoiduga!</p> <p>(5 minutit)</p>	<p>Lapsed toidavad kitsi heina ja spetsiaalse toiduga. Räägivad, miks loomad peavad erilist toitu saama, miks inimeste poettoit neile ei sobi.</p>	<p>Õpetaja on laste kõrval, juhendab, aitab lapsi, toidab kitsi.</p>	<p>Toit saadaval kohapeal spetsiaalsetes automaatides.</p>
<p>3.LOOMADE JÄLJED</p>	<p>Laste tegevus</p>	<p>Õpetaja tegevus</p>	<p>Selgitus</p>
<p>Ülesanne. Otsi kitse jäljed etteantud</p>	<p>Lapsed otsivad kitsede jäljed. Võrdlevad neid</p>	<p>Õpetaja jagab pilti kitse jälgede pildiga. Õpetaja küsib: “Mille</p>	<p>Liigikaitse galeriis.</p>

<p>näidise järgi! Võrdle teiste loomade jälgedega!</p> <p>(10 minutit)</p>	<p>galeriis esitatud loomade jälgedega.</p> <p>Vastavad õpetaja küsimustele.</p>	<p>looma jäljed on kitse jälgedest suuremad/väiksemad? Millised jäljed on kitsede jälgedega sarnased/erinevad?''</p>	
<p>4. KÄELINE TEGEVUS</p> <p><i>Ülesanne.</i> Meisterda kits! Kasuta vill ja šabloon!</p> <p>(10 minutit)</p>	<p>Lapsed istuvad pinkide peale. Lapsed saavad šabloonid ja villa kätte, valmistavad kitsele kasukat, katavad papist keha, kerides selle ümber villast lõnga.</p>	<p>Õpetaja selgitab töökäiku. Abistab ja juhendab.</p>	<p>Valmis kitsi aetakse karbist tehtud lauta, et neid lasteaeda kaasa võtta.</p>
<p>5.LABÜRINT</p> <p><i>Ülesanne.</i> Otsi kingitus kitsedelt! Maitse! Nimeta, mis on kitsedele kommide asemel.</p> <p>(10 minutit)</p>	<p>Lapsed liiguvad kolonnis labürindis. Labürindi keskaigas on karp puu- ja juurviljadega (porgand, kapsas, õun, kõrvits), mida lapsed läbürindist väljudes maitsevad ning nimetavad kitsede maiustusi. „Mulle maitseb õun/porgand...“.</p>	<p>Õpetaja on kolonni ees. Innustab lapsi sihtkeeles rääkida. Küsib: „Mis sulle maitseb?“</p>	<p>Eelnevalt labürindi keskele paigutatud karp.</p>

6.KOKKUVÕTE	Laste tegevus	Õpetaja tegevus	Selgitus
Ülesanne. Ütle, kelle juures sa olid. Mida sa said temast teada? (5 minutit)	Lapsed kordamööda räägivad, mida nad täna tegid. Toovad esile kodukitse tunnused, kasutades mudel-skeemi.	Õpetaja näitab skeemi, küsib laste muljete kohta.	Kokkuvõtte tegemisel kasutatakse mudel-skeemi.

Andmed: Tartu Ülikooli Narva kolledž. Autori koostatud.

Toas : TÖÖLEHT: KODUKITSED

Ülesanne: KES/MIS EI KUULU HULKA! VÄRVI! SELETA, MIKS!

4.3.1 Kodukitsede (kolmanda) tunni eneseanalüüs

Õuesõppe tund Tallinna Loomaaias oli edukas ja tulemusrikas, see pakkus lastele positiivseid emotsioone ning võimaldas õppida meelte kaudu. Tundi iseloomustab ajaliselt paras planeerimine. Nagu õppekäik loomaaeda näitas, pikemat tegevust ei maksa korraldada, sest muidu tähelepanu muutub hajutatuks ning lapsed hakkavad esimesi väsimuse ilminguid näitama. Tunni läbiviimisel ei esinenud raskemaid momente. Lapsed said õppekäiguga suurepäraselt hakkama, arvestades et see oli esimene suur ja ajaliselt pikk ettevõtmine väljaspool lasteaia seinu. Lasteaeda saabudes olid lapsed positiivselt väsinud, sest jonnimist polnud aga muljetest käis pea ringi.

Lapsed teadsid, kuidas peab loomaaias käituma. Lapsed ise pakkusid, et kitsi ei tohi sarvest ega sabast haarata, sest nad võivad puskida ja pikali tõugata, ei tohi loomi narrida, taga ajada ega solvata.

Emakeeles teadsid lapsed kitsede nimetusi, kehaosade nimetusi, sihtkeeles aga neli last. Enne tundi oli raamatutest saadud ettekujutus kitsede eluviisi, välimuse kohta. Loomaaias aga tutvusid lapsed kitsedega loomulikes tingimustes.

Kõige huvitavam moment õuesõppe tunnis oli suhtlemine päris loomadega. Võimalus nendele pai teha, süüa anda. Lapsed vaimustuses jälgisid, kuidas kitsetalled imesid kitse udarast piima. Kui kitsed hakkasid kaklema, tekkisid lastel küsimused, miks nad seda teevad ning kohe pakkusid välja mitmeid vastuse variante. Näiteks,

„See on suur kiusaja, ta tahab poksida“.

„Teine kits sõi tema toidu ära, nüüd ta on näljane ja kuri“.

„Ei, see on nende mäng. Nad proovivad oma jõudu. Kes on kõige tähtsam kits, see hakkab kõige suurema kivi peal istuma. Siis tal on hea ülevaade oma platsist“.

„Nende sarved sügelevad. Nad sügavad teineteisele sarvi“.

Üllatuseks sai 163meetrise labürindi läbimine. Lapsed tundsid ennast muinasjutu tegelastena, kes ületavad raskusi aarde otsimisel. Ootamatu oli porgandi populaarsus.

Toas närivad porgandit vaid üksikud lapsed vitamiinipausi ajal. Õues aga maitseid porgandit kõige suuremad kommisööjad! Õun saavutas populaarsuse poolest teise koha.

Kitsede meisterdamine äratas uudishimu. Kõik proovisid iseseisvalt villa kerida. Viiel lapsel esinesid raskused ning õpetaja või edasijõudnud lapsed tulid neile appi.

Töölehtede täitmisega tegelesid lapsed toas. 75% lastest pani õiged vastused. Neli last tegi vigu tegutsedes iseseisvalt. Vigu parandasid õpetaja juhendamisel.

Tund on õnnestunud ning edaspidi otsustasin, et oleme tihedad külalised loomaaias, sest see õppekäik näitas, et loomade tundmaõppimine õues on õige, tulemuslik ja populaarne laste seas.

4.3.2 Läbiviidud kodukitsede (kolmanda) tunni eksperdi analüüs

Tunnis osales osalise keelekümblusrühma venekeelne õpetaja, kellel on rohkem kui 10 aastat pedagoogilist staaži ning mitu aastat keelekümblusrühmas töötamise kogemust. Eksperdi rollis vaatlus ta tundi ning andis oma hinnangu korraldatud ja läbiviidud lindude tunni kohta. Vastuseks kasutas tabelit Tabel 6 etteantud küsimustega. Tunni eksperdi analüüsi küsimustik asub lisa Lisa 1.

Tabel 6. Läbiviidud kodukitsede tunni eksperdi analüüs

Õpetaja: Jevgenia Levchenko
Ekspert: Valentina Koljada
Kuupäev/aeg /koht: 22.04.15/ 10.30 -11.30/ Tallinna Loomaaed
Laste vanus/laste arv: 4-5 aastased/ 16 last
Valdkonnad: Mina ja keskkond, keel ja kõne, matemaatika, kunst, liikumine, muusika
Tunni teema: „Kodukitsed“
Eesmärgid: <ol style="list-style-type: none">1. Laps tutvub kodukitse välimuse ja käitumise iseärasustega ning kirjeldab neid sihtkeeles.2. Laps suhtub loomadesse hoolivalt ning tähelepanelikult.3. Laps suudab ennast arusaadavalt väljendada.4. Laps kuulab õpetaja sõna ning käitub vastavalt saadud korraldustele.
Tunni liik: integreeritud

Küsimused	Analüüs
Kas õuesõppe tunni sisu on vastavuses koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava ja laste arengu tasemega?	Tunni sisu vastab koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavale. Lapsed suudavad üksikute sihtkeelsete sõnadega kitsi kirjeldada, rohkem sõnumeid lausuvad emakeeles. Tegevus soodustab laste mitmekülgset arengut, sest sisaldab erinevate meelte rakendavaid ülesandeid.
Millest lähtuti tunni planeerimisel?	Õpetaja arvestas laste huvide ja teadmistega, temaatilise plaani ja tunni läbiviimise võimalusega. Tunni planeerimisel samuti lähtus pedagoog laste sihtkeele valdamise tasemest, koostades jõukohaseid ja selgelt sõnastatud ülesandeid.
Missugustele laste iseärasustele pöörati tähelepanu õuesõppe tunni planeerimisel ja läbiviimisel?	Lapsed on aktiivsed ja liikuvad, vahel ei suuda kohal istuda ning teist inimest tähelepanelikult kuulata. Õpetaja võttis arvesse neid iseärasusi ning koostas hästi dünaamilise ja atraktiivse tegevuse kava, mis võimaldas lastel kasutada oma aktiivsust kasulikult ja tulemuslikult. Kõik lapsed olid õuesõppetunnis aktiivsed osalejad ning sooritasid antud ülesandeid hea meelelega.
Kas tunni struktuur omab loogilisust ja sujuvust ning aja kasutamise ratsionaalsust?	Tunni ülesehitus on arukas ja loogiline. Ülesandeid läbib kitsede teema ning kõik tegevused on omavahel seotud. Aja kasutus on täpne ja ratsionaalne, mis tõendab korralikku õpetajapoolset planeerimist. Samuti on arvesse võetud aeg, mis kulub teekonnaks lasteaiast loomaaeda. Lapsed tulid õppekäiguga suurepäraselt toime.
Kas seatud eesmärgid on õuesõppe tunni käigus saavutatud?	Püstitatud eesmärgid on tunni käigus saavutatud. Laste loomaaias tutvusid lapsed kodukitsedega, suhtlesid nendega (paitasid, andsid süüa, rääkisid), nägid oma silmadega kitsede toimetamist, kirjeldasid kitsi üksikute sõnadega sihtkeeles. Mõned lapsed kasutasid loomade

	<p>kirjeldamisel kakskeelset kombinatsiooni. Lapsed kasutasid oma kõnes selgeid täislauseid.</p> <p>Lapsed olid hoolivad ja tähelepanelikud kitsede suhtes. Positiivsed emotsioonid ja heatahtlikkus olid valdavaks reaktsiooniks tutvusele kitsedega. Lapsed märkasid pühasju, nagu kitsede keele värvust, heina sisu, suure kitse ja kitsetalle hääle erinevust.</p> <p>Lapsed käitusid korralikult vastavalt loomaaria reeglitele ja liikluseeskirjadele ning kuulasid täiskasvanu sõna. Ülesannete täitmisel tegutsesid lähtudes õpetaja korraldustest.</p>
<p>Kas tunnis kasutatud võtted ja meetodid olid efektiivsed ja otstarbekad?</p>	<p>Kasutatud meetodid sobivad suurepäraselt. Kõik tegevused toimusid mängu kaudu. Uueks avastuseks oli laste jaoks labürindis käimine ning kitsede kommide (õunad ja porgandid) maitsmine. Erinevad tegevused võimaldasid lastel ülesannete täitmisel aktiivsuse vorme vaheldada: liikuda jälgede otsimisel, labürindi ületamisel ja paigal istuda, näiteks käelise tegevuse ja puu- ja juurviljade maitsmise ajal.</p>
<p>Kas on kasutatud piisavalt näitlikustavat ja didaktilist materjali tunni jooksul?</p>	<p>Tänu õpetaja tunniks ettevalmistusele kõik sai tehtud nagu oli tunnikavas kirjas: kitsede pildid, jälgede kaardid, papist väljalõigatud šabloonid ja vill, kokkuvõttev mudel-skeem ning üllatav söödav kingitus kitsedelt olid tunnis saadaval.</p>
<p>Kas planeeritud tund võimaldab teema mitmekülgset õppimist meelte rakendamisel?</p>	<p>Teema õppimisel tunnetasid lapsed informatsiooni meelte abil. Nägemise, kuulmise (kitsede hääletsused), kompimise (kitsede paitamine), haistmise (kitsede karva ja sõnniku lõhn, heina lõhn, õunte ja porgandite lõhn), maitsmise (õunte ja porgandite söömine) kaudu õppisid koolielikud tundma kodukitsi ja nede igapäeva elu. Läbiviidud tund võimaldas teema mitmekülgset õppimist, kuna olid</p>

	rakendatud kõik meeled.
Kuidas lapsed saavad väljendada oma iseseisvust, loominguilisust ja aktiivsust osaledes õuesõppe tunnis?	Kõigepealt oli lastele antud aeg individuaalseks tutvuseks kitsedega. Siis nad said õpetajaga koos kitsi vaadelda ja sel teemal vestelda suunavate küsimuste abil. Käelise tegevusega said nad iseseisvalt hakkama. Üksikutel lastel oli õpetaja abi vaja. Kogu tund võimaldas laste aktiivset osalust.
Kas lapsed saavad proovile panna ja parendada oma sotsiaalset intelligentsust õuesõppe tunni jooksul?	Värskes õhus said lapsed kergemini lahendada probleemseid situatsioone: kiiremini tulid kokkuleppele, ei vaielnud kaaslastega ägedalt iga asja üle. Toetasid teineteist: kui üks laps kartis kitsile läheneda, teine ulatas käe ning julgustas hea sõnaga. Kitsede jälgede otsimisel töötasid lapsed kolmikutes ning oli näha, kuidas nende töö edeneb, kuidas nad kooskõlastatult täidavad ülesannet, arvestades rühmakaaslaste arvamusega.
Kas õuesõppe tund mõjus lastele positiivselt?	Kahtlemata positiivselt. Püstitatud eesmärgid olid saavutatud, lapsed said häid elamusi, uusi praktilisi teadmisi loomadest rakendades oma viit meelt. Praktiseerisid sihtkeelt.
Kas tundi saab pidada õnnestunuks ja tulemuslikuks?	Õuesõppe tund on õnnestunud. Lapsed vaatlesid kitsi loomulikes tingimustes, näitasid hoolivat suhtumist elusloodusesse, õppisid mängu kaudu. Lapsed said palju liikuda ning see võimaldas keskenduda ülesande täitmisele ja vabaneda pingest, mis ilmtingimata tekib ruumis toimivas tunnis.
Millised teemakohased ettepanekud on võimalikud õuesõppe tunni planeerimisel,	Loomaaed on päris ahvatlev õppevahend erinevate teemade läbivõtmisel. Seda võib korduvalt külastada ning tutvustada lastele teisi loomi integreerides ühes tegevuses erinevaid õppevaldkondi. Teretulnud on samad

organiseerimisel ja läbiviimisel?	tulemuslikud õuesõppe tunnid Tallinna Loomaaias teiste loomade külas.
-----------------------------------	---

Andmed: Tartu Ülikooli Narva kolledž. Autori koostatud.

4.4 Kokkuvõtte läbiviidud tundide kohta

Praktiliste tegevuste käigus on selgunud, et õuesõppe tegevus soodustab loomade tundmaõppimist, võimaldades lastel rakendada oma meeli ja kinnistada teadmisi, viibides looduskeskkonnas loomulikes tingimustes. Tutvumiseks loomastikuga lastele sobivad vaatlused, õppekäigud, mitmekesised mängud ning käeline tegevus, sest nende meetodite abil saavad lapsed rohkelt emotsioone, praktilisi teadmisi ümbritsevast maailmast.

Koostatud tunnikavad vastavad koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavale ning laste arengu tasemele. Ülesannete sõnastus on lastele arusaadav ja lähtub sihtkeele oskusest. Tegevused on jõukohased. Lapsed said häid elamusi, uusi praktilisi teadmisi loomadest rakendades oma viit meelt. Praktiseerisid sihtkeelt.

Rühmatöö andis võimaluse tunda ennast grupi liikmena. Lapsed näitasid õuesõppe tunni käigus võimet mõista oma rühmakaaslast, head läbisaamist teistega.

Meetodite ja võtete valik on oluline, sest nendest sõltub õuesõppe tunni tulemus. Tuleb arvestada laste aktiivsust, huvitatavust teemas, ettevalmistust ning sihtkeele valdamist ning koostada jõukohaseid ja arendavaid ülesandeid.

Läbiviidud õuesõppe tunnid näitavad, et lastel on lihtne keskenduda ülesande täitmisele, sest paigal istumist on vähe, aga liikumist palju. Lapsed hakkavad märkama looduse ilu ning selle harmoonilisust. Nad näitavad kannatlikkust ja tolerantsust rühmakaaslaste ja loomade suhtes. Loodus annab võimaluse tunnetada maailma erinevate meeltega ja läbi iseenda kogemuse. Autor rõhutab laste kasulikku aktiivsust ja avastamisrõõmu, mida täheldati õuesõppe tunni käigus. Lapsi ei sunnita, vaid suunatakse õiget teed mööda, et lahendada probleemi, vaadelda ja uurida.

5.EKSPERTIDE TAGASISIDE TUNNIKAVADE JA TÖÖLEHTEDE KOHTA

Küsitluse eesmärgiks oli saada tagasisidet ekspertidelt tunnikavade ning töölehtede (Lisad 2-4) materjali kohta.

Valim

Tallinna Rukkilille Lasteaia pedagoogid, kes hindavad koostatud tunnikavasid ja töölehti ja avaldavad oma arvamust esitatud küsimustiku (Lisa 5) põhjal.

Mõõtevahendid

Ekspertide hinnangute teadasaamiseks kasutati küsimustik lahtiste ja kinniste küsimustega. Küsimused olid ülesehituselt jaotatud järgmiselt:

-Valikvastustega küsimused;

-Etteantud väidetele hinnangu andmine viie palli süsteemis (5 – suurepärane, 4 – väga hea, 3 – hea, 2 – rahuldav, 1 – nõrk);

-Lahtised küsimused: ettepanekud ja kommentaarid.

Andmete töötlemiseks ja tabelite koostamiseks kasutati MS Office.

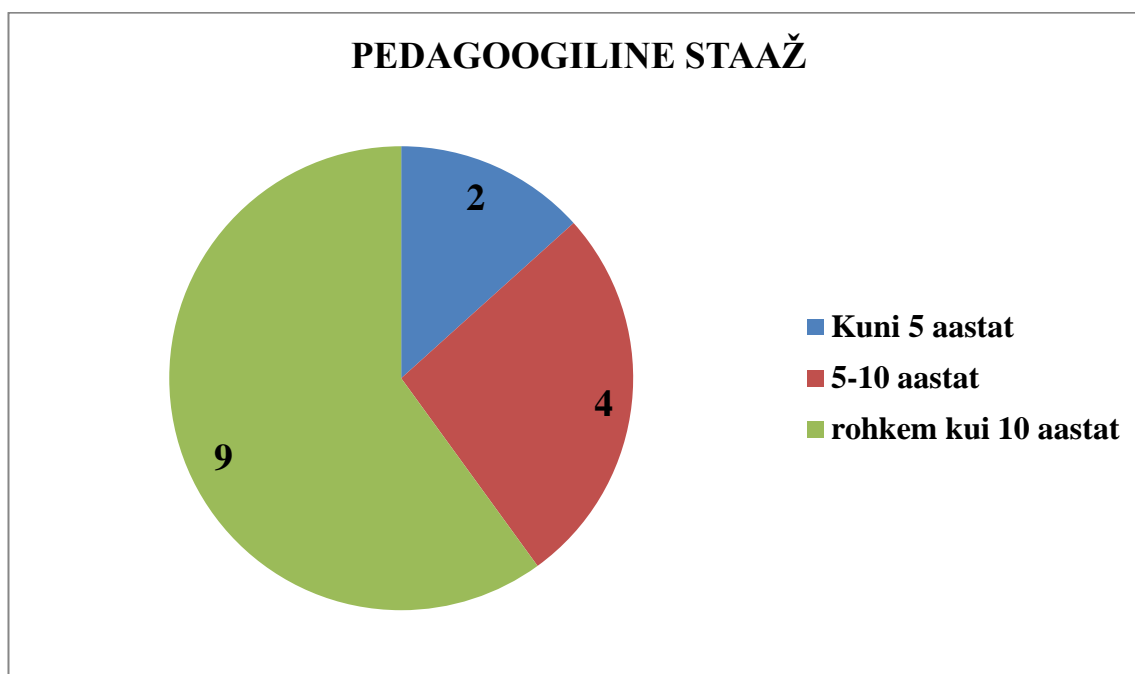
Küsitlusankeedis olid valikvastustega küsimused ekspertide pedagoogilise tööstaaži, hariduse, õuesõppe korraldamise sageduse kohta (küsimused 1, 2, 3), väited koostatud tunnikavade ja töölehtede kohta (küsimus 4 tabeli kujul), ning lahtised küsimused õuesõppe meetodite kohta (küsimused 3, 5, 6, 7).

Protseduur

Pedagoogid kirjutasid oma hinnangu tunnikavade, töölehtede materjali kohta ja määrasid selle sobivust lasteaiale. Küsimustik jaotati 22 õpetajale veebruaris. Märtsis saadi vastused tagasi. Tagasiside oli saadud 15 pedagoogilt. Ekspertihinnangud olid vabatahtlikud ja anonüümsed ning andmeid kasutati üldistatud kujul ainult antud lõputöös.

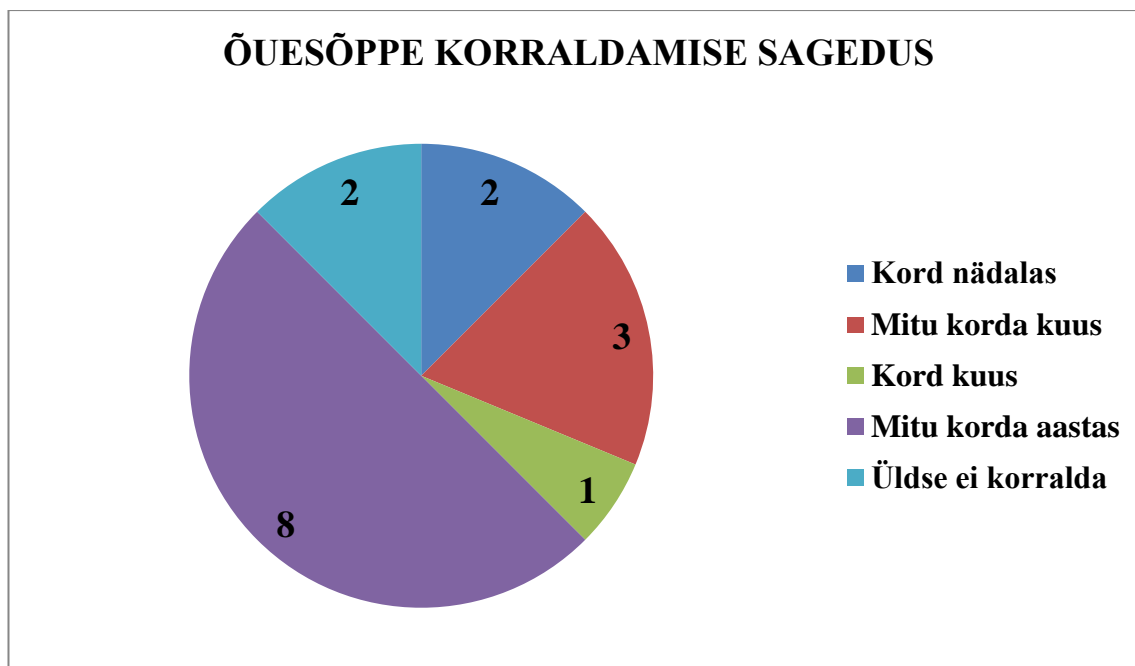
Tulemused ja analüüs

Küsitlusel osalejad on kõrgharidusega spetsialistid ning üheksal pedagoogil on rohkem kui 10 aastat pedagoogilist staaži, neljal pedagoogil on 5-10 aastat pedagoogilist staaži, kahel pedagoogil on kuni 5 aastat pedagoogilist staaži.

Joonis 2. *Pedagoogiline staaž, arvudes.*

Kolmanda küsimusega sooviti teada saada, kui tihti pedagoogid korraldavad ja viivad läbi õuesõppetunde. Selgus, et kord nädalas teevad õuesõpet kaks pedagoogi, mitu korda kuus – kolm pedagoogi, kord kuus – üks pedagoog, mitu korda aastas – kaheksa pedagoogi ning üldse ei korralda – kaks pedagoogi.

Joonis 3. Õuesõppe korraldamise sagedus, arvudes.

Ekspertid tõid järgmisi põhjendusi õuesõppe korraldamise sageduse kohta.

„Õues korraldatud tunnid mõjuvad lastele positiivselt, soodustades nende intellektuaalset ja sotsiaalset arengut, võimaldavad kooliks ettevalmistamist. Teen õuesõpet kord nädalas“.

„Aastaringelt viiakse läbi eluta ja elusa looduse vaatlused, integreerides liikumise valdkonnaga“.

„Õuesõppe tunde ei korralda üldse, sest ei näe selleks vajalikke tingimusi ja vahendeid. Laste vanus on 3-4 aastat. Kuigi loodusvaatlusi ja vestlusi teostan regulaarselt“.

„Õuesõpet korraldan harva, sest tunni läbiviimiseks väljaspool lasteaeda peab abistama teine õpetaja. Ilmatingimused mõjutavad. Tahaks saada spetsiaalset kohta ülesannete tegemiseks ja kokkuvõtete tegemiseks. Ehhki õuesõppe elemente kasutan iga päev. Näiteks, jalutuskäigu ajal teostan lindude, putukate, taimede vaatlusi“.

„Tavaliselt teostan loodusvaatlusi jalutuskäigu ajal. Kuid täielikku õuesõppe tundi korraldan vaid kord aastas keerulise ettevalmistamistöö tõttu“.

„Korraldan sesoonsete ürituste osana integreerides muusika ja liikumise valdkondadega“.

Neljanda küsimusega taheti saada eksperthinnangu koostatud tunnikavade ja töölehtede materjali kohta, kasutades hindamiseks viiepallist süsteemi. Tabelis 4 on esitatud ekspertide vastuste sagedus kolmeteistkümne väide kohta.

Tabel 7. Eksperthinnang koostatud tunnikavade ja töölehtede materjali kohta

Väide	5	4	3	2	1
Tunnikavade sisu vastab koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava nõudmistele	15				
Tunnikavade sisu vastab laste arengu tasemele	14	1			
Ülesanded aitavad püstitatud eesmärke saavutada	14	1			
Ülesanded on vastavuses tunni teemaga	15				
Ülesanded võimaldavad täies ulatuses loomastiku esindajatega tutvuda	12	2	1		
Ülesanded soodustavad sihtkeele aktiivset kasutamist	15				
Ülesanded on huvitavad ja mitmekesised	15				
Tunni ülesehitus on loogiline ja järjekindel	15				
On kasutatud erinevad meetodid ja võtted	15				
Ülesanded võimaldavad õppida teemat, rakendades oma meeli	14	1			
Tunnikavade ülesanded soodustavad laste mitmekülgset arengut	15				
Tegevuse käigus on lõimitud erinevad õppevaldkonnad	15				
Töölehed on originaalsed ja erineva raskusastmega	11	2	2		

Andmed: Tartu Ülikooli Narva kolledž. Autori koostatud.

Ekspertid vastasid tabelis esitatud esimesele väidele, et tunnikavade sisu vastab koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava nõudmistele suurepäraselt. Teisele väitele andsid viis palli 14 eksperti ja neli palli 1 ekspert, kinnitades, et tunnikavade sisu vastab laste vaimse, kehalise, sotsiaalse, emotsionaalse ja keelelise arengu tasemele. Kolmanda väite kohta andsid viis palli 14 eksperti ning neli palli 1 ekspert, arvates, et ülesanded aitavad püstitatud eesmärke saavutada. Kõik eksperdid olid arvamusel, et ülesanded on vastavuses tunni teemaga, ning hindasid neljandat väidet viie palliga. Viies väide „Ülesanded võimaldavad täies ulatuses loomastiku esindajatega tutvuda“ sai

ekspertidelt 12 suurepärasest ning kaks väga head hinnet. Üks ekspert pani hea hinne ning kommenteeris, et teema arendamiseks võiks rohkem tähelepanu pöörata loomade ja inimeste vastastikustele suhetele, rohkem rõhutada hoolivat suhtumist loomadesse.

Kuues väide sai 15 suurepärasest hinnangut. Kõik eksperdid kinnitasid, et ülesanded soodustavad sihtkeele aktiivset kasutamist ning tunnikavad sisaldavad piisavalt keelelise arengu eesmärgiga ülesandeid. Seitsmes väide sai 15 suurepärasest hinnangut. Kõik eksperdid olid ühel meelel, et pakutud ülesanded on huvitavad ja mitmekesised. Kaheksanda väite 15 suurepärasest hinnet näitas, et tunnid omavad loogilist ja järjekindlat struktuuri. Üheksandas väites, mis sai 15 suurepärasest hinnet, leidsid kõik eksperdid, et tunnikavades on kasutatud erinevad meetodid ja võtted, mis toimivad ja annavad positiivseid tulemusi. Kümnes väide „Ülesanded võimaldavad õppida teemat, rakendades oma meeli“ sai 14 suurepärasest hinnet ja ühte väga head hinnet. Eksperdid arvasid, et tunnikavad võimaldaksid rakendada võimalikult palju meeli teema läbivõtmisel. Väide 11 „Tunnikavade ülesanded soodustavad laste mitmekülgset arengut“ sai ekspertidelt 15 suurepärasest hinnet. Väide 12 „Tegevuse käigus on lõimitud erinevad õppevaldkonnad“ oli hinnatud 15 eksperdi poolt viie palliga. Tegevusse on integreeritud erinevad õppevaldkonnad: keel ja kõne, mina ja keskkond, matemaatika, kunst, liikumine ja muusika. Väide 13 töölehtede kohta sai 11 suurepärasest hinnet, 2 väga head hinnet ning 2 head hinnet. Eksperdid leidsid, et töölehed on originaalsed ja erineva raskusastmega. Kaks eksperti arvas, et nelja- ja viieaastased lapsed ei saa kirjutamisega hakkama, et need ülesanded ei vasta täies mahus laste arengu tasemele. Siin saab märkida, et keelekümbluses kasutatakse täissõnameetodit ning isegi nelja-aastased lapsed suudavad kirjutada: nad kopeerivad täissõnu ning lauseid kasutades sõnasilte. Loomulikult kirjutatu korrektsus sõltub laste peenmotoorika arengu tasemest.

Viiendas lahtises küsimuses paluti jätta kommentaarid ning ettepanekud tunnikavade ja töölehtede kohta. Saadud vastused kinnitavad, et tunnikavad on meetoodiliselt õigesti koostatud. Ülesanded soodustavad laste mitmekülgset arengut. Tunnikavade sisu ja materjali kasutus vastab laste vanusele täies mahus. Uurimistegevus võimaldab lastel kindlas järjekorras õppida materjali, avada laste potentsiaali, rikastada nende teadmisi ning kasvatada ja harjutada õppimisioskusi, kuni ilmuvad koolis vajalikud vilumused. Tunnid on piisavalt huvitavad ja sisukad erinevate õppevaldkondade lõimimisega. Kõik ülesanded vastavad laste arengu tasemele ja soodustavad sihtkeele edukat õppimist ja aktiivset kasutamist. Töölehtede sisu on selge, loogiline ja hästi läbitöötatud, tehtud heal

professionaalsel tasemel. Neid õuesõppe tunde võiks näidata kolleegidele ja lastevanematele koostöö raames.

Kuuendas lahtises küsimuses taheti teada saada, milliseid positiivseid külgi toovad eksperdid esile loomastiku tundmaõppimises ruumist väljaspool. Vastuste kohaselt selgub, et õuesõppe tunnid mängivad olulist rolli laste kasvatamisel ja täidavad kindlat ja väga tähtsat funktsiooni: taju ettekujutused võivad olla kvaliteetselt transformeeritud, avardatud, süvendatud, ühendatud ning süstematiseeritud. Loomastiku tundmaõppimise positiivsusest kõneleb ennekõike objekti näitlikkus, tervise edendamise võimalus ning tegevuse emotsionaalne külg (positiivne materjali tajumine). Õppides õues tekib lastel võimalus jälgida looma, näha ja võrrelda tema naturaalseid suurus, välimust, käitumist, kuulata häält, mida loom teeb, teada saada, millest loom toitub ning proovida teda ise toita (näiteks, linde). See soodustab lapse teadvuses konkreetsema ja ilmekama ettekujutuse loomast tekkimist, sõbralikku ja hoolivat elusloodusesse suhtumist ning materjali paremat omandamist. Õues võib mitte ainult loomi vaadelda, vaid ka mängida, arutada, teha kokkuvõtteid, täita loomingulisi ülesandeid, kinnistada teadmisi sihtkeeles. Oluliseks asjaoluks loomastiku õuesõppimisel on kindlasti meelte rakendamine, mille kaudu tekib otsene side laps-loodus. Need emotsioonid, mida lapsed saavad õuesõppe tegevuse käigus, võimaldavad armastuse loomade ja üldiselt looduse vastu tekkimist.

Seitsmendast lahtisest küsimusest „Milliseid negatiivseid külgi toote esile loomastiku tundmaõppimises ruumist väljaspool“ selgus, et õuesõppe nõuab rohkem ettevalmistus- ja korraldustööd ning selle läbiviimine sõltub ilmastikuoludest. Samuti toodi välja, et õppekäike muuseumidesse või loomaaeda on raske teostada regulaarselt. Imetajate uurimine lasteaia territooriumil on raskendatud nende puudumise tõttu, aga lindude või putukate uurimine ei tekita probleeme.

Kokkuvõtvalt võib järeldada, et koostatud tunnikavad ja töölehed sobivad loomastiku tundmaõppimiseks osalise keelekümblusrühmas. Tunnikavad ja töölehed on lastele eaja jõukohased, mitmekülgset arendavad ning sisult huvitavad ja originaalsed. Koostatud konspektid rakendavad teema õppimisel laste kõiki meeli, lõimivad erinevaid õppevaldkondi ning aitavad tunni eesmärki saavutada.

KOKKUVÕTE

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli uurida õuesõppe meetodite kasutamise võimalusi ja rakendamist loomastiku tundmaõppimisel osalise keelekümbeluse rühmas.

Bakalaureusetöö ülesanneteks oli koostada kolm tunnikava koos töölehtedega 4-7aastaste laste jaoks osalise keelekümbeluse rühmast, viia läbi praktilised õuesõppe tunnid koostatud tunnikavade põhjal ja analüüsida tulemusi. Samuti saada tagasisidet ekspertidelt tunnikavade ning töölehtede materjali kohta.

Uurimisküsimusteks olid järgmised küsimused: Millised õuesõppe meetodid loomastiku tundmaõppimisel on lastele kõige sobilikud? Kuidas hindavad eksperdid koostatud tunnikava ja töölehtede materjali?

Bakalaureusetöö kirjutamise käigus on selgunud, et tänapäeval ei kasutata õuesõpet piisavas mahus mitmetel põhjustel. Seda kinnitab ka küsitlusankeetide tulemus. Korraldatud ja läbiviidud praktilised tegevused aga näitasid, et lapsed on huvitatud õppeprotsessist, kui neil on võimalus tegutseda looduskeskkonnas ning õppida mängu ja meelte kaudu. Vaatlusel, õppekäikudel, mängides ja katsetades, saavad lapsed avastada ja tajutada kõike, mis on neile teoreetiliselt tuttav.

Bakalaureusetöö koosneb viiest osast. Esimeses osas antakse ülevaade õuesõppe olemusest, õuesõppe tugevatest ja nõrkadest külgedest, jagatakse soovitusi õuesõppe korraldamiseks, tuginedes kompetentsetele allikatele. Rõhutatakse, et õuesõppe õpetab lapsi loodust märkama ja uurima, muutusi tähele panema ja analüüsima ning vastastikuseid seoseid mõistma, kasutades oma meeli.

Teises osas räägitakse keelekümbeluse põhimõtetest ja selle seosest õuesõppega. Nii keelekümbeluses kui ka õuesõppes on rakendatud aktiivõppe meetodid ja võtted, mis ergutavad laste aktiivsust ja initsiatiivi, pakuvad avastamis- ja vabadusrõõmu, äratavad uudishimu ja soodustavad iseseisva ja kriitilise mõitlemise arengut. Kolmas osa kirjeldab enam levinuid õuesõppe meetodeid ja võtteid, mis aitavad õppe- ja kasvatustööd värskes õhus tulemuslikult korraldada.

Praktilises osas on esitatud autori koostatud tunnikavad ja töölehed erinevate loomade tundmaõppimiseks (putukatest imetajateni). Läbiviimise kohtadeks on valitud nii lasteaia õueala ja lähiümbrus, kui ka Tallinna Loomaaed. Õuesõppe tundides osalesid osalise keelekümblsruhna 4-5aastased lapsed, kes alles alustasid selle sihtkeele õppimise mudeliga. Lapsed said ülesannetega suurepäraselt hakkama ning näitasid häid tulemusi, aktiivsust, positiivset tuju ja hoolivat suhtumist looduse ja loomade vastu. Oma visiooni ja analüüsi andis osalise keelekümblsruhna õpetaja, kes oli tunnis eksperdi rollis.

Viiendas osas kirjeldab ja analüüsib autor 15 ekspertide hinnangut koostatud tunnikavade ja töölehtede kohta. Üldine hinnang on positiivne ning tulemused kinnitavad, et parem viis loomadega tutvumiseks on vaadelda neid realses elus, usaldades oma meeli ja kinnistades oma teadmisi praktiliste ülesannete täitmise abil. Kahjuks, paljud õpetajad ei näe selleks piisavalt tingimusi ja võimalusi ning korraldavad õuesõppe tunde äärmiselt harva.

Bakalaureusetöö autor tuli järeldusele, et värskes õhus korraldatud tunnid on vajalikud ja tulemuslikud. Loodus on meie rikkus ning sellega tutvumiseks ei ole väga palju vahendeid vaja. Tuleb läbi mõelda, mida, kus ja millal soovitakse uurida ja katsetada ning julgeda kogeda ja avastada. Loomad on elusolendid, meie naabrid, keda me tihti ei märka, sest oleme unustanud, kui ilus võib olla hommikune linnulaul või kui pehme, soe ja piimalõhnaline on kitsetalle karv. Käis'i (1991) sõnul igal inimesel on juba lapsena tung vaadelda, katsuda, haarata, maitsta iga tühisematki eset. Looduses on palju põnevat, millele laps tahab selgitust saada. Seda peab meeles pidada ja arendada last kõige loomulikul looduslähedasel viisil, õuesõppe kaudu.

KIRJANDUS

Alunurm, A. (1999). *Alushariduse õppekava Loodusõpetuse aineraamat*. Tallinn: Haridusministeerium.

Aulik, S. (2005). *Keelekümbluse käsiraamat*. Tallinn: Keelekümbluskeskus.

Bilton, H. (2010) *Outdoor Learning in the Early Years. Management and Innovation*. London: Routledge Taylor and Francis Group.

Brügge, B., Glanz, M., Sandell, K. (2008). *Õuesõpe*. Tallinn: Ilo.

Cornell, J. (1998). *Sharing nature with children: The Classic Parents and Teachers Nature Awareness Guidebook*. Nevada City (Calif.).

Dahlgren, L. O., Szczepanski, A. (2006). *Õuesõppe pedagoogika. Raamatuharidus ja meeleline kogemus. Katse määratleda õuesõpet*. Tallinn: Ilo.

Dale'i õppimise püramiid 1957. Konverentsi "Uuendatud haridus", Tartu Ülikool, 25.09.2008, soovitused. 2009 Tartu: Forseliuse Sõnumid
<http://www.forselius.ee/index.php?page=soovitused> (viimati vaadatud 28.04.2015).

Danks, F., Schofield, J. (2005). *Nature's Playground: Activities, Crafts and Games to Encourage Your Children to Enjoy the Great Outdoors*. Frances Lincoln.

Eilart, J. (1986). *Looduse õpperajad*. Tallinn: Valgus.

Eisen, F. (1989). *Valik Johannes Käisi töid: kodulugu, üldõpetus, loodusõpetus*. Tallinn: Valgus.

Field, Richard 2001. John Dewey (1859-1952). Internet Encyclopedia of Philosophy.
www.iep.utm.edu/dewey/ (viimati vaadatud 28.04.2015).

Grahn, P., Martensson, F., Lindblad, B., Nilsson, P. & Ekman, A. (1997). *UTE pa DAGIS*, Stad & Land, nr. 93/1991. Sveriges lantbruksuniversitet, Alnarp.

Hinto, J. (2009) *Õues oled vaba!* Tartu: Tartumaa Trükikoda.

Looduse interpreteerija käsiraamat. 1992. Triip.

Juhanson, L. (2011). *Metsast ja selle asukatest*. Tallinn: TEA.

Kalamees, K. Kont, H. (2006). *Aastaajad õpperajal. Juhend looduse vaatlemiseks*. Tartu: Tartumaa Keskkonnateenistus.

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008).

<https://www.riigiteataja.ee/akt/12970917> (viimati vaadatud 28.04.2015).

Kukk, R. (2010). Õpperaja koostamine. *Loodusvaatlused*. Koost. Gerta Sooserv. Tea ja toimeta, 39. Tallinn: TEA.

Käis, J. (1996). *Kooliraamat*. Koost. Ferdinand Eisen. Tartu: Ilmamaa.

Käis, J. (1991). *Isetegevus ja individuaalne tööviis*. Tallinn: Koolibri.

Leuhin, Illar; Kärberg, Ardi (2005). Aktiivõppe meetodite kasutamine – noore õpetaja edu võti. *Haridus* 3: 24-27.

Nelson, N. (2009). Kasvava indiviidi tervis. *Õuesõppe pedagoogika kui teadmiste allikas – lähiümbrusest saab õpiõu*. Koost. Dahlgren, L.O., Sjölander, S., Strid, J.P., Szczepanski, A.. Tallinn: Tallinna Ülikooli kirjastus: 127–142.

Niilo, Airi; Kikas, Eve (2008). *Mäng. Õppimine ja õpetamine koolieelses eas*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Norman, M. (2005). Loodushoid saab alguse varasest lapsepõlvest. *Kaasaegseid meetodeid lasteaias õppe- ja kasvatustöös*. Koost. Sirje Almann. Tea ja toimeta 28. Tallinn: Ilo: 11-15.

Pölluste, M. (2003). *Koduloo põhimõtte rakendamine ning kodu ja selle ümbrusega seotud teemade käsitlemine lasteaias*. Tartu: Atlex.

Raadik, S. (2010). Õuesõpe-eluliselt oluline õppimisviis. Koost. Gerta Sooserv. *Loodusvaatlused*. Tea ja toimeta 39. Tallinn: TEA.

Rannut, Ü. (2005). *Keelekeskonna mõju vene õpilaste eesti keele omandamisele ja integratsioonile Eestis*. Tallinn: TLÜ kirjastus.

Saarso, G.-A. (2010). Loovad tegevused õues. http://www.teatoimeta.ee/Loovad_tegevused_oues_196.htm (viimati vaadatud 28.04.2015).

Salumaa, Tarmo; Talvik, Mati; Saarniit, Alvar (2004). *Aktiivõppe meetodid*. Tallinn: Merlecons ja Ko.

Sandell, K. (2008). Looduslähedane õuesõpe – keskkonnapedagoogika. Koost. Britta Brügge, Matz Glantz, Klas Sandell. *Õuesõpe*. Tallinn: Ilo.

Sarv, M. (2006). *Õuesõppe pedagoogika teekond Eestis*. Eessõna raamatule Dahlgren, L. O. & Szczepanski, A. *Õuesõppe pedagoogika*. Tõlge eesti keelde. Tallinn: Ilo.

Sarv, Mikk; Vilbaste, Kristel (2008). Miks on hea üks päev nädalas õues õppida?

<http://mikksarv.blogspot.com/2008/12/miks-on-hea-ks-pev-ndalas-ues-ppida.html>

(viimati vaadatud 28.04.2015).

Suuroja, M. (2005). *Eesti looduse õppe- ja matkarajad*. Tallinn: Ilo.

Szczepanski, A. (2009). Õuekeskkond- õpikeskkondade rohke võimas klassituba. L. O. Dahlgren, S. Sjölander, J. P. Strid, A. Szczepanski (Toim). *Õuesõppe pedagoogika kui teadmiste allikas – lähiumbrusest saab õpiõu*. Tallinn: Tallinna Ülikooli Kirjastus.

Szczepanski, Anders; Nicol, Robbie (2005). *Defining outdoor education. Unpublished manuscript*. Linköping University, Linköping, Sweden.

Timoštšuk, I. (1999). Teadmised on seotud tegevuse ja kogemusega. *Haridus* 6: 26-30.

Tovey, H. (2008). *Playing Outdoors. Spaces and Places, Risk and Challenge*. Open University Press.

Tuul, M. (2009). Üldõpetuslikud põhimõtted lasteaias. *Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus*. Tallinn: Riiklik Eksami- ja kvalifikatsioonikeskus.

Tuuling, L. (2013). Õuesõpe – lõimitud aktiivse õppimise parim viis. Koost. Kristina Nugin. *Üldõpetuse rakendamine lasteaias*. Tartu: Atlex.

Tõldsepp, A. (1999). Aktiivõppe avatud õpetamissüsteemides. *Haridus* 2.

Õöpik, M. (2005). Õppekäik kui õppetöö vorm. *Kägu 14*. Tallinn: Eesti Bioloogia ja Geograafia Õpetajate Liit.

РЕЗЮМЕ

Темой данной бакалаврской работы является «Изучения животного мира детьми 4-7 лет группы частичного языкового погружения посредством обучения на открытом воздухе».

Целью является изучение возможностей применения и внедрения методов обучения на открытом воздухе при знакомстве с животными в группах частичного языкового погружения.

Задачами являются составление трех конспектов занятий и рабочих листов, а также проведение уроков на открытом воздухе с последующим самоанализом и экспертной оценкой занятий и рабочих листов.

В работе поставлены следующие исследовательские вопросы: Какие методы обучения на улице наиболее подходят детям для изучения животных? Как оценивают эксперты составленные автором конспекты занятий и рабочие листы?

Данная бакалаврская работа состоит из пяти частей. В первой части представлена теоретическая информация о сути обучения на открытом воздухе, подкреплённая такими авторами, как Брюгге, Кяйс, Гланц и др., выделены сильные и слабые стороны этого обучения и даны рекомендации по проведению занятий. Вторая часть рассматривает основные методы обучения на открытом воздухе. В третьей части работы говорится о принципах программы языкового погружения и ее взаимосвязи с обучением на открытом воздухе. Четвертая часть носит практический характер и представляет из себя составленные автором конспекты занятий на тему изучения животных, также экспертную оценку и самоанализ проведенных занятий. Заключительная пятая часть фиксирует и анализирует данные опроса экспертов о качестве составленных автором конспектов и рабочих листов.

Материал бакалаврской работы предназначен, в первую очередь, для учителей детских дошкольных учреждений, а также учителей, работающих по программе языкового погружения.

LISAD

LISA 1

Tabel. Tunni eksperdi analüüsi küsimustik

Õpetaja:	
Ekspert:	
Kuupäev/aeg /koht:	
Laste vanus/laste arv:	
Valdkonnad:	
Tunni teema:	
Eesmärgid:	
Tunni liik:	
Küsimused	Analüüs
Kas õuesõppe tunni sisu on vastavuses koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava ja laste arengu tasemega?	
Millest lähtuti tunni planeerimisel?	
Missugustele laste iseärasustele pöörati tähelepanu õuesõppe tunni planeerimisel ja läbiviimisel?	
Kas tunni struktuur omab loogilisust ja sujuvust ning aja kasutamise	

ratsionaalsust?	
Kas seatud eesmärgid on õuesõppe tunni käigus saavutatud?	
Kas tunnis kasutatud võtted ja meetodid olid efektiivsed ja otstarbekad?	
Kas on kasutatud piisavalt näitlikustavat ja didaktilist materjali tunni jooksul?	
Kas planeeritud tund võimaldab teema mitmekülgset õppimist meelte rakendamisel?	
Kuidas lapsed saavad väljendada oma iseseisvust, loomingulisust ja aktiivsust osaledes õuesõppe tunnis?	
Kas lapsed saavad proovile panna ja parendada oma sotsiaalset intelligentsust õuesõppe tunni jooksul?	
Kas õuesõppe tund mõjus lastele positiivselt?	

Kas tundi saab pidada õnnestunuks ja tulemuslikuks?	
Millised teemakohased ettepanekud on võimalikud õuesõppe tunni planeerimisel, organiseerimisel ja läbiviimisel?	

Andmed: Tartu Ülikooli Narva kolledž. Autori koostatud.

LISA 2

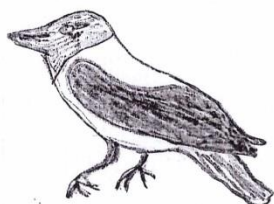
Tööleht "Linnud"

TÖÖLEHT: LINNUD

VÄRVI, KEDA TÄNA KOHTASID! KIRJUTA IGA LINNU NIMI! TEE RING
ÜMBER RÄNDLINNU!

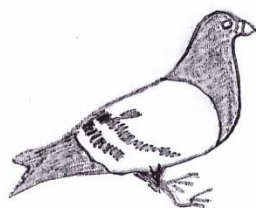
V R B N

A E

T A N

U I

P Ä S K

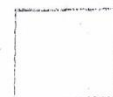
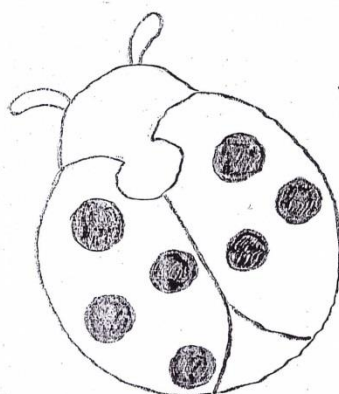
LISA 3

Tööleht "Putukad"

TÖÖLEHT: PUTUKAD

JOONISTA MULLE JALAD! KIRJUTA, MITU JALGA MUL ON! KIRJUTA,
MITU TÄPPI MUL ON!

JOONISTA MULLE TRIBULINE SÕBER! KIRJUTA MEIE ÜHINE NIMU

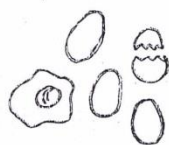
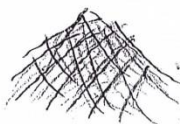
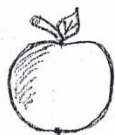
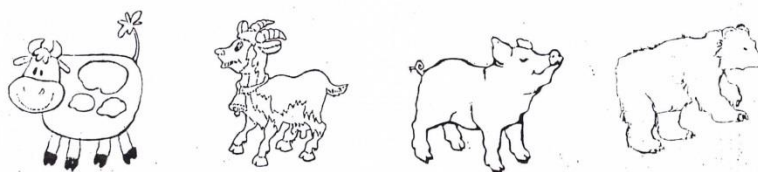
ME OLEME P T K D

LISA 4

Tööleht "Kodukitsed"

TÖÖLEHT: KODUKITSED

KES/MIS EI KUULU HULKA? VÄRVI! SELETA, MIKS!

LISA 5

Küsitlusankeet

KÜSITLUSANKEET/АНКЕТА

Lugupeetud kolleeg-ekspert/ Уважаемый коллега-эксперт!

Mina, Jevgenia Levchenko, õpin Tartu Ülikooli Narva Kolledžis koolieelse lasteasutuse õpetajaks mitmekeelses õppekeskkonnas. Minu bakalaureusetöö teema on „*Loomastiku tundmaõppimine õuesõppe tundide kaudu 4-7aastaste laste osalise keelekümblyuse rühmas.*“. Käesoleva küsitluse eesmärgiks on saada tagasisidet ekspertidelt tunnikavade ning töölehtede materjali kohta. Pärast tutvumist materjaliga täitke palun alljärgnev küsitlusankeet valides enda jaoks kõige sobivam vastusevariant. Tehke ristike.

Küsimused on ülesehituselt jaotatud järgmiselt:

-Valikvastustega küsimused;

-Etteantud väidetele hinnangu andmine viie palli süsteemis;

-Ettepanekud ja kommentaarid.

Küsimustik on anonüümne ning andmeid kasutatakse üldistatud kujul ainult antud lõputöös.

Küsimuste tekkimisel saate ühendust võtta e-posti aadressil

jevgenia.levchenko@gmail.com .

1. Pedagoogiline tööstaž/Стаж педагогической работы:

Kuni 5 aastat/менее 5 лет

5-10 aastat/5-10 лет

rohkem kui 10 aastat/более 10 лет

2. Haridus/Образование:.....

3. Kui tihti Te korraldate ja viite läbi õuesõrpetunde?/Как часто Вы организовываете и проводите уроки на свежем воздухе?:

Kord nädalas/раз в неделю Mitu korda kuus/несколько раз в месяц

Kord kuus/раз в месяц

Mitu korda aastas/несколько раз в году

Üldse ei korralda/вообще не провожу

Põhjendage/обоснуйте:.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Järgnevalt palun tutvuge minu poolt koostatud tunnikavade ja töölehtedega ning andke hinnang/Пожалуйста, ознакомьтесь с составленными конспектами занятий и рабочими листами и дайте свою экспертную оценку.

5 – suurepärane/отлично

4 – väga hea/очень хорошо

3 - hea/хорошо

2 – rahuldav/удовлетворительно

1 - nõrk/слабо

Väide/утверждение	5	4	3	2	1
Tunnikavade sisu vastab koolieelse lasteasutuse riikliku õprekava nõudmistele/Содержание конспектов соответствует требованиям государственной учебной программы дошкольного учреждения					
Tunnikavade sisu vastab laste arengu tasemele/Содержание конспектов соответствует уровню развития детей					
Ülesanded aitavad püstitatud eesmäärke saavutada/Задания помогают в достижении поставленных целей					
Ülesanded on vastavuses tunni teemaga/Задания соответствуют теме занятия					
Ülesanded võimaldavad täies ulatuses loomastiku esindajatega tutvuda/Задания позволяют в полной мере ознакомиться с представителями животного мира					
Ülesanded soodustavad sihtkeele aktiivset kasutamist/Задания способствуют активному использованию целевого языка					
Ülesanded on huvitavad ja mitmekesised/Задания интересные и разнообразные					
Tunni ülesehitus on loogiline ja järjekindel/Структура занятия логичная и последовательная					
On kasutatud erinevad meetodid ja võtted/Применены различные методы и приемы					
Ülesanded võimaldavad õppida teemat, rakendades oma meeli/Задания позволяют изучить тему, задействовав максимум органов чувств					
Tunnikavade ülesanded soodustavad laste mitmekülgsel arengul/Задания конспектов способствуют разностороннему развитию детей					
Tegevuse käigus on lõimitud erinevad õprevaldkonnad/На занятии интегрированы разные учебные сферы					
Töölehed on originaalsed ja erineva raskusastmega/Рабочие листы оригинальные и разной степени сложности					

5. Ettepanekud ja kommentaarid/Предложения и комментарии:

.....

.....

.....

.....

.....

6. Milliseid positiivseid külgi toote esile loomastiku tundmaõppimises ruumist väljaspool?/Какие позитивные стороны выделите при изучении животных на свежем воздухе?.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. Milliseid negatiivseid külgi toote esile loomastiku tundmaõppimises ruumist väljaspool?/Какие негативные стороны выделите при изучении животных на свежем воздухе?.....

.....

.....

.....

.....

.....

TÄNAN VASTAMAST!/БЛАГОДАРИЮ ЗА ОТВЕТЫ!

Jevgenia Levchenko